

วิทยาลัยการเมืองการปกครอง
สถาบันพระปกเกล้า
Presents

Democracy Talk Series
**ปรากฏการณ์
ในโลกประชาธิปไตย**
Season 2

...มาร่วมทำความเข้าใจ และวิเคราะห์มุมมองในด้านต่าง ๆ
ที่เกิดขึ้นจากปรากฏการณ์ในโลกประชาธิปไตย...

“ สรุปลการสัมมนา ”

ผู้ดำเนินรายการ : นายปุริวิชญ์ วัฒนสุข (นักวิชาการ)

ผู้สรุป : นางณัชชาภัทร อมรกุล (นักวิชาการผู้เชี่ยวชาญ)

ผู้ตรวจทาน และจัดทำ : นางสาวสุรียพร ตั้งวิเศษทรัพย์ (พนักงานฝึกอบรมและบริหารโครงการ)

จัดโดย : วิทยาลัยการเมืองการปกครอง

ครั้งที่ 1 นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย
วันพฤหัสบดีที่ 27 มกราคม 2565
วิทยากร : ดร.สตีรณ รัตนวิชัย

หน้า **1**
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 2 พม่า: หนึ่งปีหลังรัฐประหารและก้าวต่อไป
วันพฤหัสบดีที่ 3 กุมภาพันธ์ 2565
วิทยากร : ผศ.ดร.ดุสิตภาค ปรีชาธิช

หน้า **6**
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 3 สเปน: เส้นทางเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย
วันพฤหัสบดีที่ 17 กุมภาพันธ์ 2565
วิทยากร : รศ.นุชริดา ราศรีวิสุทธิ

หน้า **10**
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 4 เกาหลีใต้: การเลือกตั้งประธานาธิบดี 2022
วันพฤหัสบดีที่ 3 มีนาคม 2565
วิทยากร : ผศ.ดร.นิธิ เนื่องจํารงค์

หน้า **18**
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 5 สแกนดิเนเวีย: สังคมนิยมประชาธิปไตยและ
รัฐสวัสดิการ
วันพฤหัสบดีที่ 17 มีนาคม 2565
วิทยากร : รศ.ดร.เข้มจฐรัมย์ ธรรมบุษดี

หน้า **22**
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 6 เทคโนโลยีกับดิสรูปชั้นทางการเมือง
วันพฤหัสบดีที่ 31 มีนาคม 2565
วิทยากร : พศ.ดร.ชนินทร์ เพ็ญสูตร

หน้า 25
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 7 ฝรั่งเศส: การเลือกตั้งประธานาธิบดี 2022
วันพฤหัสบดีที่ 7 เมษายน 2565
วิทยากร : รศ.ดร.วรรณภา ตีระสังขะ

หน้า 28
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 8 จากโลกออนไลน์สู่ท้องถนน:
โซเซียลมีเดียกับการเคลื่อนไหวทางสังคม
วันพฤหัสบดีที่ 21 เมษายน 2565
วิทยากร : ดร.สุรัชณี ศรีไย

หน้า 33
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 9 ภูมิทัศน์การเมืองไทย: จากการเลือกตั้งทั่วไป
สู่การเลือกตั้งท้องถิ่น
วันพุธที่ 27 เมษายน 2565
วิทยากร : รศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

หน้า 36
รับชม [Click](#)

ครั้งที่ 10 Perspective on the 2022
Philippines Elections
วันศุกร์ที่ 6 พฤษภาคม 2565
วิทยากร : Prof. Aries A. Arugay

หน้า 44
รับชม [Click](#)

ครั้งที่

1

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย

ดร.สตีร รนานิโรชิตี

นวัตกรรมประชาธิปไตย (Democratic Innovation) คือ กลไกเชิงสถาบันแบบหนึ่งที่มีการคิดค้นและออกแบบขึ้นมาเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในเชิงการกระทำและความรู้สึกผูกพันกับการเมือง ซึ่งกลไกดังกล่าวนี้อาจจะรวมถึงเครื่องมือ กติกา หรือกฎหมาย ก็ได้ ในปัจจุบันนี้ ได้มีความพยายามที่จะสร้างนวัตกรรมดังกล่าว ในหลาย ๆ ประเทศ จนเกิดเป็นองค์ความรู้ที่ถูกนำไปหยิบยืมและนำไปใช้ปฏิบัติ เช่น การคิดออกแบบการเลือกตั้งเพื่อตอบโจทย์ปัญหาประชาธิปไตย หรือทำอย่างไรไม่ให้คะแนนเสียงที่ไปออกคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่สูญเสียไปโดยสูญเปล่า การใช้เครื่องลงคะแนนในการเลือกตั้ง หรือการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งออนไลน์ เป็นต้น

ในส่วนของการสร้างความรู้สึกรู้สึกที่ทำให้คนอยากเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง อาจจะเริ่มต้นที่ความสนใจความเข้าใจของบ้านเมือง ติดตามข่าวสารทางการเมือง ใจเราก็เริ่มจะต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง สื่อมวลชนอาจจะเข้ามาช่วยในส่วนนี้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกรู้สึกที่ต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย เกิดขึ้นมาพร้อมกับปรากฏการณ์ในทุกวันนี้ที่ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (disruption) ทำให้คนและสถาบันต่าง ๆ ต้องทำการปรับตัว การปรับตัวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เอื้อให้เกิดนวัตกรรม โดยอาจจะต้องเปลี่ยนแปลงทั้งเครื่องมือ เนื้อหาสาระ สื่อมวลชนก็ปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงแบบนี้ เช่น การสร้างเว็บไซต์ของตัวเอง การมุ่งสู่แพลตฟอร์มอื่น ๆ ที่ไม่ใช่สื่อดั้งเดิม เป็นต้น

สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตย

สำนักนวัตกรรมฯ จะมีการนำการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาผสมผสานร่วมกับเทคโนโลยี สรรหาเทคโนโลยีที่จะนำมาซึ่งการสนับสนุนส่งเสริมประชาธิปไตย (Democracy Technology) และยังให้ความสนใจกับการพัฒนาประชาธิปไตยผ่านรัฐธรรมนูญด้วย

สำนักกำลังทำนวัตกรรมที่ใช้นวัตกรรมการนับคะแนนเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (Parallel Vote Tabulation: PVT) เพื่อพยายามค้นหาว่า การนับคะแนนระหว่างคณะกรรมการเลือกตั้ง กับประชาชนคนธรรมดา มีความแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน และมีนวัตกรรม คือ บอร์ดเกมที่ชื่อ **“การเลือกตั้งท้องถิ่น (local election)”** ซึ่งนอกจากจะทำให้เกิดความตื่นตัวในทางการเมืองแล้ว ยังเป็นการให้การศึกษาทางการเมือง (political education) สร้างความรู้ทางการเมือง (civic education) นวัตกรรมเหล่านี้ทำให้คนได้เรียนรู้ทางการเมือง และได้แรงบันดาลใจทางการเมือง และสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะกลายเป็นกลไกที่เชื่อมโยงกัน

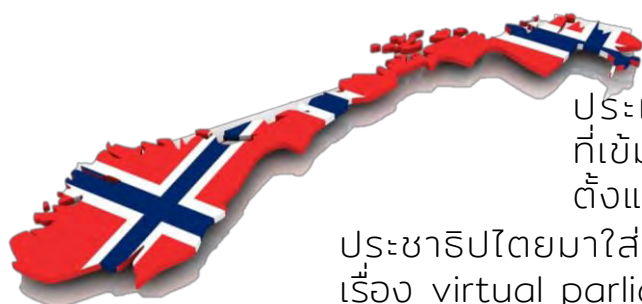

เทคโนโลยีจะถูกนำมาใช้ได้จริงก็ต่อเมื่อทุกฝ่ายให้การยอมรับ เช่น ทุกวันนี้การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่สามารถใช้การเลือกตั้งแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ เพราะปัญหาการไม่ยอมรับในเรื่องของลงคะแนนเสียงอิเล็กทรอนิกส์ **เพราะมีคนกังวลถึงว่ากฎหมายเขียนว่าต้องใช้บัตรเลือกตั้ง คำว่า “บัตร” ในการตีความอย่างแคบอาจจะหมายถึงกระดาษเท่านั้น** หรือไม่มั่นใจว่าประชาชนคนไทยจะพร้อมกับการใช้นวัตกรรม

จริง ๆ คือความไม่ไว้วางใจกันเองในกลุ่มผู้เล่นทางการเมือง ว่าอาจจะมีการกระทำทุจริตในเทคโนโลยีก็ได้ ในต่างประเทศใช้วิธีการทดลองทำเป็น pilot project ก่อน เช่นในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นขนาดเล็กก่อน หลังจากนั้นจะมีการทำประชาคมตีว่าประชาชนต้องการให้ใช้ระบบการลงคะแนนแบบอิเล็กทรอนิกส์หรือไม่ ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนว่าต้องการการเลือกตั้งแบบใด การเลือกตั้งออนไลน์จึงอาจจะเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนานวัตกรรมทางการเมือง

นวัตกรรมประชาธิปไตยในทางรูปธรรม

ประเทศที่ติดท็อปด้านประชาธิปไตย เช่น ประเทศนอร์เวย์ มีรากฐานประชาธิปไตยที่เข้มแข็ง เพราะมีการปลูกฝังประชาธิปไตยตั้งแต่เป็นเด็กและเยาวชน และนำนวัตกรรม

ประชาธิปไตยมาใส่ในกระบวนการการเรียนการสอน หรือเรื่อง virtual parliament ที่จริง ๆ แล้วเกิดมาก่อนยุคโควิด แต่ยังไม่มีการนำไปใช้ก่อนหน้านี้ ในช่วงที่ต้องมี social distancing จึงได้มีการนำ virtual parliament มาใช้

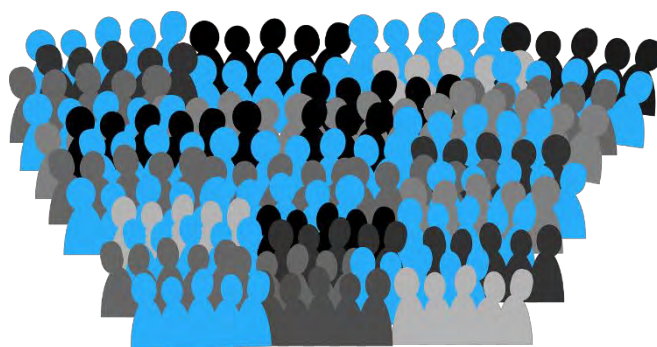
หลายประเทศจึงมีการแก้ไขกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญว่าจะต้องมีการประชุมกันอย่างไร จึงจะไม่ผิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ และยังสามารถประชุมทางออนไลน์ได้ ในประเทศที่มีคะแนนด้านประชาธิปไตยสูง ๆ จะสามารถปรับตัวให้กับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและสามารถเป็นต้นแบบให้กับประเทศอื่น ๆ นำมาปรับใช้ เช่น แคนาดา ออสเตรเลีย ส่วนหนึ่งที่เขาทำได้เพราะเขามีรากฐานจากการมีนวัตกรรมที่นำมาใช้กับหน้างานของกระบวนการนิติบัญญัติ เช่น การออกกฎหมายในกระบวนการนิติบัญญัติ ที่ไม่ควรจะเป็นเรื่องของผู้แทนราษฎรอย่างเดียว แต่ควรจะมีแนวทางที่จะไปรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนด้วย

ประเทศที่มีความโดดเด่นในเรื่องของ platform online ในกระบวนการนิติบัญญัติ และเป็นกระบวนการแบบ 2 ทาง ได้แก่ ประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเปิดเป็นช่องทางการประชุม สร้างประเด็นให้คนมาถกเถียง ถ้าคำตอบออกมาเป็น เรื่องว่าต้องมีการกำหนดกฎหมายใหม่อาจจะค่อยไปทำ เป็นกฎหมาย ช่องทางการประชุมแบบนี้มีทั้งออนไลน์และออฟไลน์ และจะมีการบันทึกไว้ด้วย ระบบการบันทึกของฝรั่งเศสค่อนข้างละเอียดและเป็นระบบการคุย จึงถูกบันทึกและมีเส้นทางว่า การคุยเหล่านั้นจะอยู่ที่ไหน และไปที่ไหนต่อ หากในอนาคตมีการพูดเรื่องประเด็นนี้ สามารถค้นหาประเด็นได้ว่าเรื่องนั้น ๆ หากเคยมีการอภิปรายพูดคุยแล้วเรื่องดำเนินไปถึงไหน สามารถนำไปสืบค้นไปใช้ประโยชน์ได้ นี่คือรากฐานของกระบวนการนิติบัญญัติไม่จำเป็นต้องเริ่มจากศูนย์เสมอไป

ซึ่งขณะนี้ สำนักนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตยกำลังเปิดพื้นที่ที่ให้ผู้คนนำเรื่อง ที่ตนเองไปทำแล้วมาเล่าหรือแบ่งปันให้ฟัง มีการเสริมเพิ่มเติมให้ดียิ่งขึ้น สามารถนำมาแบ่งปันได้ นำมาแลกเปลี่ยนกันได้

นวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตยของไทย?

เราอาจจะเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตยโดยการเริ่มเป็นผู้เล่น หรือ user ไปก่อน นำไปทดลองใช้นวัตกรรมที่มีคนคิดเครื่องมือไปก่อน โดยเฉพาะหน้าคือ เมื่อลองทำตามเครื่องมือแล้ว นอกจากคนที่คิดไว้ก็จะได้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ออกแบบแล้ว และเมื่อทดลองใช้แล้วรู้สึกว่ายาก ลำบาก ไม่สามารถใช้งานได้อย่างเต็มความสามารถ ก็สามารถส่งข้อมูลหรือข้อเสนอแนะมาให้กับคนทำเครื่องมือได้ ซึ่งจะช่วยให้คนที่ทำเครื่องมือสามารถทำงานได้ดีขึ้น และตรงตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายมากขึ้น คือ ไม่ยาก สามารถเข้าถึงง่าย เช่นตัวอย่างของ PVT ซึ่งผู้พัฒนาเครื่องมือได้พยายามพัฒนาเครื่องมืออยู่เสมอ

ทั้งนี้ หน่วยงานภาครัฐทุก ๆ หน่วย สามารถช่วยส่งเสริมประชาธิปไตยให้กับประเทศได้ โดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการผู้แทนราษฎร ซึ่งรัฐสภาได้พยายามจัดประกวดนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตยมานานแล้ว เพื่อส่งเสริมประชาธิปไตย

ประเด็นที่เราจะเสนอคือ นวัตกรรมที่เสนอมาคงจะได้นำไปใช้จริง ๆ เพื่อให้เกิดกว่าการสร้างความสะดวกหรือการสร้างความตื่นตัวถ้านำไปใช้จริง เช่นทำให้การทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทำได้ดีขึ้น ก็จะสะท้อนว่าประชาธิปไตยเป็นของประชาชนจริง ๆ

ตัวอย่างนวัตกรรมเพื่อประชาธิปไตยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

1) application ตาสปปะรด เพื่อใช้ในการติดตามสถานการณ์และป้องปรามการทุจริตเลือกตั้ง โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการรายงานสถานการณ์ เมื่อมีการพบเห็นการทุจริต และ การกระทำผิดกฎหมายเลือกตั้ง หรือรายงานสถานการณ์ทั่วไป ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งโดยผู้ใช้งานสามารถรายงานสถานการณ์ได้ทั้งข้อความ ภาพ เสียง หรือวิดีโอ

2) application ดาวเหนือ แอปพลิเคชันที่เป็นประโยชน์สำหรับการเลือกตั้งของชาวไทย สามารถตรวจสอบได้ว่าเราต้องไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งที่หน่วยเลือกตั้งใด และมีระบบนำทางเราไปยังหน่วยด้วย

3) application smart vote ซึ่งจะมีเมนูสืบค้นข้อมูล เช่น คู่มือประชาชนเลือกตั้ง อบต., ชุดความรู้เลือกตั้ง อบต., ข้อมูลผู้สมัครรับเลือกตั้ง, ตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง และแจ้งเหตุที่ไม่อาจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น

ครั้งที่

2

พม่า: หนึ่งปีหลังรัฐประหารและก้าวต่อไป

พศ.ดร.ดุลยภาค ปรีชารัชช

1. หนึ่งปีหลังการรัฐประหาร กลุ่มการเมืองในพม่ามีรูปแบบอย่างไร?

มีสองกลุ่ม คือ
กลุ่มฝ่ายทหารและกลุ่มฝ่ายต่อต้านทหาร
ซึ่งทั้งสองฝ่ายยังคงไม่ได้ชนะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างเบ็ดเสร็จ

กลุ่มแรก คือ กลุ่มฝ่ายทหาร

อำนาจของกลุ่มฝ่ายทหารสามารถอธิบายได้ด้วย 2 แนวคิด **แนวคิดแรก คือ รัฐเสนาริปัตย์ หรือ praetorian state** คำนี้มาจากการเมืองในสมัยโรมัน หมายถึง praetorian guard ซึ่งเป็นกองทหารที่เป็นกลุ่มอภิสิทธิ์ชน จะเข้ามาจัดการบ้านเมืองในสภาวะที่บ้านเมืองอ่อนแอเป็นครั้ง ๆ ไป นักรัฐศาสตร์ใช้คำนี้มาอธิบายบ้านเมืองในช่วงที่ถูกรุกรานเข้ามาแทรกแซงว่า รัฐเสนาริปัตย์ ซึ่งหมายความว่าทหารเข้ามาเป็นผู้ปกครองในช่วงระยะเวลาดังกล่าว ซึ่งการเข้ามายึดอำนาจของรัฐบาลทหารมีนอองไจว์ มาจากแนวคิดรัฐเสนาริปัตย์นี้ว่าต้องการเข้ามาแทรกแซงสถานการณ์บ้านเมืองในประเทศ

นอกจากนี้ยังมี**อีกแนวคิดหนึ่งคือ แนวคิดรัฐแสนยานุภาพ** ซึ่งหมายถึงรัฐที่ใช้กองกำลังทางการทหารเข้าปราบปรามกองกำลังภายใน หรือรัฐอื่น ๆ เพื่อสถาปนาแสนยานุภาพของตนเอง ในบางกรณีการเป็นรัฐเสนาริปัตย์อาจทำให้เกิดรัฐแสนยานุภาพ แต่หลายกรณีก็อาจจะไม่ได้เกี่ยวข้องกัน เช่น เกาหลีเหนือเป็นรัฐเสนาริปัตย์ และเป็นรัฐแสนยานุภาพในการปราบปรามประชาชน แต่สหรัฐอเมริกาเป็นรัฐแสนยานุภาพ คือสะสมกองกำลังทหารและเข้ารุกรานประเทศอื่น แต่ภายในประเทศเป็นประชาธิปไตย ไม่ใช่รัฐเสนาริปัตย์

ในกรณีของพม่า ความน่าสนใจก็คือ ในช่วง 1 ปีหลังการรัฐประหาร เราได้เห็นเค้าลางการเคลื่อนตัวจากรัฐเสนาริปัตย์มาเป็นรัฐแสนยานุภาพ แต่การควบคุมอำนาจของทหารพม่าก็ยังไม่เบ็ดเสร็จเด็ดขาด เพราะรัฐบาลทหารไม่สามารถควบคุมอำนาจในประเทศได้สำเร็จ ทหารพม่ายังถูกลอบสังหาร ถูกทำสงครามจรรยาบรรณ ทหารพม่าที่ระดมสรรพกำลังมาจัดการกับผู้ต่อต้าน ประชาชนพม่าส่วนใหญ่ก็ไม่เอาทหาร และชนกลุ่มน้อยก็ไม่เอาทหาร แต่รัฐบาลทหารได้พันธมิตรกับต่างประเทศ คือ จีนกับรัสเซีย ซึ่งรัฐบาลทหารได้ใช้โอกาสนี้ในการสะสมยุทธูปกรณ์

กลุ่มที่สอง คือ กลุ่มต่อต้านทหาร

นับตั้งแต่ได้รับเอกราชจากอังกฤษเป็นต้นมา กระแสการเมืองพม่าก็อยู่บน การเคลื่อนไหวกระแส 2 แบบที่เรียกว่า ประชาธิปไตยกึ่งวิถี (democratization) และ สหพันธ์กึ่งวิถี (federalization) ซึ่งสองพลังนี้ไม่เคยรวมตัวกันได้เลย ภายใต้กระแส ประชาธิปไตยกึ่งวิถีคือการเรียกร้องประชาธิปไตยโดยกลุ่มพม่าแท้ ส่วนภายใต้กระแส สหพันธ์กึ่งวิถีคือชนกลุ่มน้อยที่ต้องการให้เกิดสหพันธ์พม่า ให้รัฐบาลเคารพสิทธิ ในการจัดสรรทรัพยากรของชนกลุ่มน้อย ซึ่งย้อนไปได้ตั้งแต่สนธิสัญญาปางโหลง แต่ชนชาติพม่าแท้ยังคงคุมความได้เปรียบในเชิงชาติพันธุ์

แม้ว่าสองกระแสนี้จะเป็นกระแสหลักที่ ดำเนินไปในช่วงหนึ่งปีหลังการรัฐประหาร แต่ไม่ได้ หมายความว่า ชั่วอำนาจทั้งสองฝ่ายจะไม่สามารถ เจรจาต่อรองกันได้ ยังสามารถพูดคุยกันได้อยู่ แต่วิถีปัจจุบันที่เป็นเอกรัฐแบบรวมศูนย์ จึงอาจจะ มีการใช้ความรุนแรงไม่จบสิ้น ความเสียหายจะ ไปตกที่ประชาชนหรือประชาชนชาวพม่าโดยรวม

2. ในรอบปีที่ผ่านมา รัฐบาลกองทัพพม่า ยังคงความได้เปรียบอยู่หรือไม่?

“รัฐบาลกองทัพพม่ายังได้เปรียบอยู่ แต่ยังไม่สามารถปราบผู้ต่อต้านได้เบ็ดเสร็จ”

กองทัพพม่ามีบทบาทเข้ามาในการเมืองพม่าจากการที่รัฐบาลไม่สามารถจัดการ กับปัญหาภายในประเทศได้ ทำให้รัฐบาลพลเรือนต้องยอมให้รัฐบาลทหารเข้ามาเป็น รัฐบาลรักษาการ ไม่เช่นนั้นประเทศชาติไม่สามารถจัดการกับความพยายามในการ แบ่งแยกดินแดนได้

จุดแข็งของรัฐบาลอยู่ที่ กองทัพพม่า มีการสะสมอาวุธ มีโรงงานผลิตอาวุธ และ มีการยึดจุดยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญในทางเศรษฐกิจ ทำให้สามารถสร้างสายป่าบ ในการต่อสู้กับผู้ต่อต้านพม่าสามารถดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้ การบริหารราชการ แผ่นดินก็ยังดำเนินได้ โดยการตั้งสภาบริหารแห่งรัฐ (State Administrative Council-SAC) เป็นคณะบุคคลที่บริหารประเทศพม่าอยู่ในปัจจุบัน กองทัพพม่าจัดตั้ง สภานี้ขึ้นเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564 หลังจากที่ก่อรัฐประหาร พ.ศ. 2564 สภานี้มีสมาชิก 16 คน เป็นทหาร 8 คน และมีพลเรือน 8 คน และมีมีนอองโล้ว ผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธาน เป็นรัฐบาลที่กระชับ และกำหนดนโยบายได้อย่างมี ประสิทธิภาพ มีสภากลาโหมและสภาความมั่นคงแห่งชาติ

การต่อต้านรัฐบาลทหารยังเป็นไปได้ยาก เพราะจุดภูมิศาสตร์ในกรุงเนปิดอว์ ยังทำให้กองทัพได้เปรียบกว่าประชาชน รัฐบาลพม่ายังได้ใช้อำนาจทางวัฒนธรรมและ ประเพณีในการสร้างอิทธิพลให้ประชาชนบางกลุ่ม

3. จากทัศนคติการเมืองพม่าหลังจากนี้จะเป็นอย่างไ?

มี 3 จากทัศนคติ คือ

จากทัศนคติแรก ในกรณีที่ฝ่ายรัฐบาลทหารยังคงกำลังต่อเมืองได้ พม่าจะเป็นเผด็จการเสรีนิยม แต่กองทัพก็จะสามารถควบคุมได้เฉพาะดินแดนพม่าแท้ เพราะคนพม่าเองก็เริ่มต่อต้านรัฐบาลทหาร ในขณะที่บริเวณชายแดนที่ไม่สามารถควบคุมฝ่ายต่อต้านได้อย่างเด็ดขาด ในขณะที่พลังอำนาจของฝ่ายตรงข้ามที่จัดการกับกองทัพพม่ามากไม่ได้เพราะกองทัพรัฐบาลทหารพม่าค่อนข้างแข็งแกร่ง

จากทัศนคติที่สอง เป็นกรณีที่มีการเจรจาหรือยอม คือ รัฐบาลจัดให้มีการเลือกตั้งในปีหน้า แต่อาจมีการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งจากระบบ winner takes all เป็นระบบสัดส่วน ซึ่งจะลดภาวะพรรคการเมืองเดียวครองอำนาจนำในสภา แต่ผลลัพธ์สุดท้ายก็คือจะไม่ใช้ประชาธิปไตยเต็มใบอย่างแน่นอน

จากทัศนคติที่สาม เป็นกรณีที่ฝ่ายต่อต้านรัฐบาลประสบความสำเร็จ จนสามารถขับไล่รัฐบาลทหารพม่าออกไปได้ ก็ยังไม่แน่ใจว่าฝ่ายที่เป็นสหพันธรัฐประชาธิปไตยกับกลุ่มชาติพันธุ์พม่าแท้จะสามารถร่วมมือกันได้อย่างยาวนานแค่ไหน

4. ประเทศอาเซียนกับบทบาทในการกดดันรัฐบาลทหารพม่า

อาเซียนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันเป็นสองฝ่าย คือ กลุ่มภาคพื้นทวีปซึ่งสนับสนุนรัฐบาลพม่า กับกลุ่มภาคพื้นสมุทรที่สนับสนุนประชาธิปไตย ในปีที่ผ่านมาอาเซียนเป็นประธานอาเซียนจึงเข้มแข็งในการไม่ยอมรับพม่า แต่ในปีนี้ก็หันมาพูดเป็นประธานอาเซียนซึ่งใช้หลักการทูตแบบ “ฮั้วโก๊และโอบเดียว” บินไปพม่าทันทีและแสดงตัวว่าจะเป็นผู้เจรจาสร้างสันติภาพให้ได้ จากประสบการณ์ของกลุ่มประชาชาติเองที่เคยมีปัญหาสงครามกลางเมือง จนกระทั่งการสร้างสันติภาพในปัจจุบัน ส่วนประเทศอินโดนีเซียซึ่งประสบความสำเร็จในการจัดการกับปัญหากองทัพในทางการเมืองนั้นเป็นตัวอย่างความสำเร็จให้กับทหารพม่าเช่นเดียวกัน แต่ในปัจจุบันคงมีท่าทีที่แตกต่างกัน

5. ปัญหาในพม่าจะทำให้ชาติมหาอำนาจอื่นเข้ามาแทรกแซงหรือไม่?

ชาติมหาอำนาจจะยังไม่เข้ามาแทรกแซงรัฐบาลทหารพม่าในเร็ววันนี้ เนื่องจากยังมีปัญหาแตกแยกกันอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มสหรัฐอเมริกา กับกลุ่มจีนและรัสเซีย จึงยากที่จะร่วมมือกันส่งกองกำลังสหประชาชาติเข้ามาจัดการกับรัฐบาลทหารของพม่า รัฐบาลทหารพม่าก็ทราบดีถึงจุดนี้ จึงพยายามที่จะขวางกั้นไม่ให้กลุ่มพม่าแท้ที่ต้องการประชาธิปไตย รวมถึงชนกลุ่มน้อย และกลุ่มมหาอำนาจโลกเข้ามาแทรกแซงได้

ครั้งที่

3

สเปน: เส้นทางการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย

รศ.นุชริดา ราชวิสุทธิ์

หลายคนอาจจะคิดว่า “ราชอาณาจักรสเปน” หรือประเทศสเปน เป็นหนึ่งในประเทศประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ที่มีความมั่นคง มั่นคงและมีสันติสุขมาช้านาน แต่ที่จริงแล้วประเทศสเปนเพิ่งเปลี่ยนผ่านมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอย่างราบรื่นและยั่งยืนเมื่อราว 46 ปีที่ผ่านมาเอง

โดยกระบวนการเปลี่ยนผ่านไปเป็นประชาธิปไตยของสเปน เกิดขึ้นภายในระยะเวลา 7 ปี ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านอย่างราบรื่นและสมานฉันท์ แต่ก่อนหน้านั้น ประเทศสเปนอยู่ภายใต้การปกครองระบอบเผด็จการของคนคนเดียว ยาวนานถึง 36 ปี ซึ่งในช่วงระยะเวลานั้น เป็นระยะเวลาที่ยาวนานจนสามารถสร้างสถาบันทางการเมืองแบบเผด็จการ และเรียกระบอบเผด็จการนั้นได้ว่าเป็นระบอบ “ฟรังโก” ภายใต้การปกครองของนายพลฟรันซิสโก ฟรังโก (Francisco Paulino Hermenegildo Teóduo Franco y Bahamonde Salgado Pardo) แต่เพียงผู้เดียว

การสัมมนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจว่า ปัจจัยที่ทำให้ประเทศสเปนสามารถเปลี่ยนผ่านจากระบอบฟรังโก มาเป็นระบบรัฐสภาแบบมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร โดยการเรียนรู้ผ่านประวัติศาสตร์การเมืองสเปนตั้งแต่ ค.ศ. 1931-1982 ดังนี้

ตัวละครทางการเมือง

เพื่อที่จะทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสเปนช่วงการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตย ต้องทำความเข้าใจกับ **ตัวละครทางการเมือง 3 ตัว** ได้แก่ **กลุ่มสถาบันกษัตริย์** (ซึ่งในยุคแรกยังไม่ค่อยเป็นที่เชื่อมั่นศรัทธาในกลุ่มประชาชน) **กลุ่มฟรังโก** ซึ่งแบ่งเป็นแนวทางหัวรุนแรง และแนวทางประนีประนอม และ **กลุ่มต่อต้าน** ซึ่งแบ่งเป็นหลายแนวทางได้แก่ แนวสังคมนิยม (กลุ่ม PSOE พรรค Labour) แนวพรรคคอมมิวนิสต์ (เป็นกลุ่มเล็กและไม่ค่อยมีบทบาทสำคัญมาก) แนวชาตินิยม (ภูมิภาคนิยม) เช่น คาตาลัน บาสก์ และกาลิเซีย ซึ่งออกมาเรียกร้องอำนาจปกครองตัวเอง

พื้นฐานของประวัติศาสตร์การเมืองของสเปน

ประวัติศาสตร์การเมืองของสเปนเป็นประวัติศาสตร์การเมืองที่มีการนองเลือด มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง มีการล้มสถาบันกษัตริย์และเปลี่ยนเป็นสาธารณรัฐไปแล้วตั้งแต่ ค.ศ. 1931 ซึ่งเป็นกระบวนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยเป็นครั้งแรก แต่ผลของการเปลี่ยนผ่านในครั้งนั้นคือสงครามกลางเมือง (1936-1939) ที่มีคนเสียชีวิต 5 - 6 แสนคน ซึ่งได้กลายเป็นบทเรียนทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนผ่านในระยะเวลาต่อมา

สงครามกลางเมืองในช่วงนั้นมีที่มาจากปะทะของสังคมนิยมระหว่างพลังของกลุ่มฝ่ายซ้าย และฝ่ายขวาที่ไม่ลงรอยกันอย่างรุนแรง โดยในขณะที่กลุ่มฝ่ายซ้ายต้องการปฏิรูปเศรษฐกิจและสังคม ต้องการปฏิรูปประเทศตามกรอบกฎหมาย มีการกระจายรายได้ ลดความเหลื่อมล้ำและยกระดับคุณภาพชีวิต โดยมีเป้าหมายคือ ความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่รัฐบาลภายนอกประเทศในขณะนั้นไม่เอื้ออำนวย เพราะอยู่ภายใต้ปัญหาภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก กระแสการขยายตัวของลัทธิฟาสซิสต์ในอิตาลี และเยอรมนี และการขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ ซึ่งการปฏิรูปของรัฐบาลฝ่ายซ้าย สร้างศัตรูกับกลุ่มอำนาจเก่าในสังคมอย่างถ้วนหน้า ดังต่อไปนี้

📍 กองทัพ

ต้องการการปฏิรูปกองทัพ ไม่ให้ทหารแทรกแซงทางการเมือง และไม่ให้มีจำนวนทหารมากเกินไป เช่น การชักชวนให้เกษียณอายุราชการ การลดจำนวนกองพล และปิดสถาบันการศึกษาฝ่ายทหาร ทำให้กองทัพกลายเป็นศัตรูของรัฐบาล

📍 กลุ่มธุรกิจ

มีการเพิ่มค่าแรงขั้นต่ำ กำหนดชั่วโมงการทำงาน และบังคับการจ่ายค่าล่วงเวลา

📍 เจ้าของที่ดิน

การปฏิรูปที่ดิน กำหนดให้มีการเวนคืนที่ดิน เจ้าของที่ดินจะได้รับเงินชดเชยเป็นพันธบัตรรัฐบาลโดยคิดตามมูลค่าที่ดินที่ใช้คำนวณการจ่ายภาษี

📍 ศาสนา

ให้ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ไม่บังคับการสอนศาสนาในโรงเรียน ไม่ให้เปิดโรงเรียนที่ใช้ชื่อทางศาสนา ยกเลิกเงินสนับสนุนที่รัฐเคยจ่ายให้บาทหลวง บาทหลวงต้องแสดงทรัพย์สินและจ่ายภาษี

📍 กลุ่มต่อต้านภูมิภาคนิยม

ให้อำนาจคาตาลาเนียในการจัดตั้งรัฐบาลท้องถิ่น รัฐบาลท้องถิ่นมีอำนาจในการออกกฎหมาย และบริหารงานการคลัง เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม ภาษาคาตาลันเป็นภาษาราชการ ในคาตาลาเนียควบคู่กับภาษาสเปน

แนวทางในการปฏิรูปดังกล่าว ทำให้เกิดการแตกขั้วทางการเมืองอย่างรุนแรงมาก กลายเป็น ฝ่ายซ้าย กับ ฝ่ายขวา ฝ่ายชนชั้นล่างและกลุ่มชนชั้นนำที่เสียประโยชน์จากการปฏิรูป ทั้งสองฝ่ายไม่ยอมประนีประนอมกัน จนการเปลี่ยนผ่านจบสิ้นลงด้วยสงครามกลางเมือง ทำให้รัฐบาลฝ่ายซ้ายทำการปฏิรูปยกใหญ่แบบไม่เคยปรากฏมาก่อน และการปฏิรูปต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นภายในระยะเวลาเพียง 2 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่เร็วเกินไป

หลังจากนั้น ได้เกิดการรัฐประหารที่ไม่สำเร็จ ความล้มเหลวที่เกิดขึ้นทำให้เกิดสงครามกลางเมือง ซึ่งมีที่มาจากความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในประเทศมานาน จำนวนผู้เสียชีวิตจากสงครามทั้งสองฝ่ายราว 5 - 6 แสนคน ซึ่งกลายเป็นบาดแผลในใจของประชาชน

ระบบฟรังโก

ในที่สุดฝ่ายกบฏทหารนำโดยนายพลฟรังโก เป็นฝ่ายชนะ และได้สถาปนาระบบฟรังโก ซึ่งมีลักษณะดังนี้

- ใช้อำนาจการปกครองแบบเผด็จการโดยบุคคลเดียว ถึงอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง ฟรังโกมีอำนาจเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียวในการแต่งตั้งรัฐมนตรีและตำแหน่งระดับสูงทั้งหมด

- ฟรังโกปกครองปราบปรามฝ่ายซ้ายแบบไม่ลืมหืมและไม่ให้อภัย ไม่ประนีประนอม และไม่นิรโทษกรรม

- ปลุกฝังความทรงจำเรื่องสงครามกลางเมือง นำเสนอภาพว่าสเปนเคยผ่านสงครามกลางเมืองที่เลวร้าย ฝ่ายซ้ายทำลายชาติสเปน

- ใช้ความหวาดกลัวเข้ามาปกครอง

- ปลุกฝังความเป็นอันหนึ่งอันเดียวในชาติไม่ยอมรับอัตลักษณ์วัฒนธรรมของคาตาลันและบาสก์

- นำเสนอว่า นายพลฟรังโกเป็นทางเลือกเดียวของความสงบ

การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สเปน ในยุคเปลี่ยนผ่าน

หลังจากฟรังโกมาเป็นผู้นำประเทศ ได้เปลี่ยนจากประเทศเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม สร้างรายได้หลักจากการท่องเที่ยว การลงทุนจากต่างชาติ เงินส่งกลับจากแรงงานสเปน มีการอพยพจากชนบทเข้าสู่เมือง มีการพัฒนาสุขอนามัย และสร้างสังคมบริโภคนิยม

ในส่วนของอุดมการณ์ทางการเมืองนั้น มีการเปิดรับแนวคิด ค่านิยมจากยุโรป ตะวันตกผ่านภาพยนตร์ วรรณกรรม นักท่องเที่ยว ฟรังโกยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ แต่จะไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

การเปลี่ยนผ่านในปลายยุคฟรังโก

ระบอบฟรังโก เป็นระบอบที่มีความเข้มแข็งมากจนกลายเป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนผ่าน แม้ว่าในยุคดังกล่าวจะเกิดปัญหาการใช้ความรุนแรงของกลุ่ม ETA (Euzkadi Ta Askatasuna/ Basque Nation and Liberty) อย่างสม่ำเสมอ โดยมีเป้าหมายคือ การแยกตัวเป็นเอกราช

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว นายพลฟรังโกมองว่า มีความจำเป็นที่จะต้องสถาปนาระบอบกษัตริย์ขึ้นมาอีกครั้ง โดยฟรังโกจะสร้างทายาทปกครองร่วมกับกษัตริย์ แต่เขามองว่าพระมหากษัตริย์ก่อนหน้านั้นคือ สมเด็จพระราชาธิบดี ดอน ฮวน ไม่เหมาะสมที่จะเป็นดำรงตำแหน่งดังกล่าว

นายพลฟรังโกมองข้ามไปยังทายาทของดอน ฮวน คือ ฮวน คาร์ลอส ให้กลายเป็นกษัตริย์ เขาจึงดูแลพระองค์ให้เติบโตมาควบคู่กับทายาททางการเมืองของเขาคือ หลุยส์ การ์เรโร บลังโก นายทหารและคนสนิทและมือขวาที่ยาวนานของนายพลฟรังโก แต่ในปี ค.ศ. 1973 นายการ์เรโร บลังโก ถูกลอบสังหารจากกลุ่ม ETA

กลุ่มต่อต้านนายพลฟรังโก

ในปลายทศวรรษที่ 1970 ได้เกิดกลุ่มต่อต้านนายพลฟรังโก และระบอบฟรังโก ซึ่งประกอบด้วย แรงงาน กลุ่มชาตินิยม คาตาลัน และบาสก์ นักศึกษา ชนชั้นกลาง ชนชั้นนำ คริสตจักร กลุ่มนิยมเจ้า กฎหมายสืบบัลลังก์ (Law of Succession, 1947) เพราะชนชั้นนำเริ่มตระหนักว่าระบบเผด็จการเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ และสเปนต้องการเข้าประชาคมยุโรป คริสตจักรที่เคยสนับสนุนฟรังโก ออกมาขอโทษชาวสเปนที่เคยสนับสนุนฟรังโก คริสตจักรบอกเองเลยว่าจะแยกตัวเองออกจากระบบการเมือง ทำให้ระบบฟรังโกสั่นคลอนมาก

ดังนั้น ในช่วง ค.ศ. 1975-1977 แรงกดดันและการปฏิรูปการเมืองได้ทาโกมใส่ระบบฟรังโกอย่างรุนแรง บรรยากาศการเมืองมีความขัดแย้งและคลุมเครือ เกิดวิกฤติเศรษฐกิจ และการก่อการร้าย

ในขณะนั้นเองที่ความรู้สึกของประชาชนต่อต้านระบอบฟรังโกถึงขีดสุด ต่างคนต่างพูดเรื่องความทรงจำอันเลวร้ายเกี่ยวกับสงครามกลางเมือง หวั่นเกรงว่ากองทัพจะแทรกแซงผลจากสงครามกลางเมืองทำให้ประชาชนต้องการประนีประนอมมากกว่าการเผชิญหน้า

บทบาทของสถาบันกษัตริย์

บทบาทของสถาบันกษัตริย์มีความสำคัญที่สุดในการสถาปนาระบอบประชาธิปไตย เขาเป็นคนที่กู้คืนความเชื่อมั่นของสถาบันกษัตริย์กลับคืนมาได้ ท่ามกลางความรู้สึกไม่แน่ใจและไม่ไว้ใจของประชาชนว่าจะยอมรับเผด็จการหรือจะปฏิรูปเปลี่ยนผ่านให้เป็นประชาธิปไตย เพราะ

สมเด็จพระราชาธิบดีฮวน คาร์ลอส ที่ 1 เป็นผู้ที่ถูกเลือกมาจากนายพลฟรังโกและเติบโตมาจากรบอบฟรังโก แต่ทรงเรียนรู้จากข้อผิดพลาดของกษัตริย์องค์ก่อน ๆ ทรงเข้าใจและจับกระแสนความเปลี่ยนแปลงและความต้องการของประชาชน **พระองค์จึงเปลี่ยนแปลงจากการเป็นกษัตริย์ของฟรังโก มาเป็น “กษัตริย์ของชาวสเปนทุกคน”** การปฏิรูปให้เป็นประชาธิปไตยของสมเด็จพระราชาธิบดีฮวน คาร์ลอส ที่ 1 เป็นการปฏิรูปจากเบื้องบนเพื่อความอยู่รอดของกษัตริย์ การสถาปนาระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นหนึ่งในการถือกำเนิดขึ้นควบคู่กับการกอบกู้สถาบันพระมหากษัตริย์

จากท่าทีแข็งกร้าว สู่ถนนแห่งการเจรจา

จากเดิมที่ฝ่ายฟรังโกไม่ต้องการเปลี่ยนแปลงใด ๆ กับฝ่ายต่อต้านที่ต้องการการเปลี่ยนผ่านแบบแตกหัก

ฝ่ายต่อต้านนายพลฟรังโก ต้องการการเปลี่ยนผ่านแบบแตกหัก คือ ไม่ต้องการรัฐบาลฟรังโก ต้องการรัฐบาลรักษาการ ต้องการการนิรโทษกรรมทั้งหมด ต้องการให้คนที่ลี้ภัยให้กลับไปได้ แก้ไขกฎหมายให้ตั้งพรรคการเมืองได้ เสรีภาพในด้านต่าง ๆ และให้อำนาจการปกครองแก่แคว้นที่ต้องการอำนาจการปกครองของตนเอง

การประท้วงเป็นการแสดงพลังทางการเมือง ที่ทำให้กลุ่มอำนาจเก่าต้องคิดว่าการเปลี่ยนผ่านโดยยังคงความเป็นเผด็จการทำไม่ได้แล้ว ต้องยอมประนีประนอมในประเด็นที่ยอมกันได้

ภายหลังจากการเสียชีวิตของนายพลฟรังโก รัฐบาลของ Arias Navarro (ร.ค. 1975-ก.ค. 1976) ขึ้นมาเป็นผู้แทน Branco ที่ตายไป ในรูปแบบของรัฐบาลรักษากลาง แต่ Navarro ต้องการย้อนรอยระบบฟรังโก คือต้องการประชาธิปไตยแบบจำกัด ปฏิรูปการเมืองเก่าที่จำเป็น ไม่ยอมประกาศนิรโทษกรรม มีการผ่านกฎหมายยอมให้ตั้งพรรคการเมือง แต่ไม่ยอมแก้กฎหมายอาญาที่กำหนดบทลงโทษการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ทำให้ประชาชนไม่พอใจ ประชาชนจึงมากดดันให้เกิดการปฏิรูปการเมือง ในช่วงสามเดือนแรกของ 1976 มีการประท้วง 17455 ครั้ง เดินขบวน 1672 ครั้ง การประชุมประท้วง 283 ครั้ง

การประท้วงมากในช่วงดังกล่าว ทำให้สมเด็จพระราชาธิบดีฮวน คาร์ลอส ที่ 1 เห็นว่า Navarro ปกครองไม่ได้ จึงกดดันให้ลาออก และสนับสนุนให้ Adolfo Suarez (ก.ค. 1976-มิ.ย. 1977) ซึ่งเป็นกลุ่มฟรังโกเก่าแต่เป็นคนหัวใหม่ ขึ้นเป็นผู้นำ Suarez เป็นคนที่มีมองว่าสุดท้ายแล้วระบบฟรังโกอยู่ไม่ได้ อยากรื้อก็ต้องปฏิรูป และการปฏิรูปจากเบื้องบนดีกว่าการปฏิวัติจากเบื้องล่าง จึงเริ่มเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนผ่านอย่างแท้จริง โดย Suarez ไปเจรจากับฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

Adolfo Suarez
Credit: Wikimedia Commons

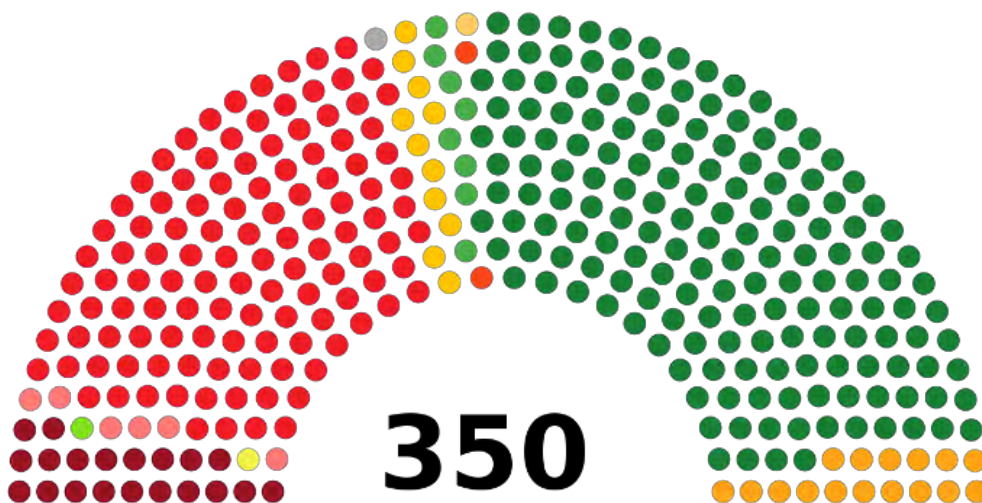
กองทัพ รัฐบาลจะไม่ให้พรรคคอมมิวนิสต์มีสถานะที่ถูกต้องตามกฎหมาย รักษาความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของคนในชาติ

พรรคคอมมิวนิสต์ รัฐบาลจะยอมให้พรรคคอมมิวนิสต์มีสถานะถูกต้องตามกฎหมาย แลกกับการยอมรับการมีสถาบันกษัตริย์และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศชาติ

กลุ่มคาตาลัน เจรจาโดยตรงกับ Josep Tarradellas ซึ่งลี้ภัยอยู่นอกสเปน โดยยื่นขอเสนอให้ยอมรับสถาบันพระมหากษัตริย์ แลกกับอำนาจปกครองตนเอง

ในที่สุดรัฐบาลจึงได้ประกาศนิรโทษกรรมใน ค.ศ. 1976 และ ค.ศ. 1977 และให้มีกฎหมายการปฏิรูปการเมือง (พ.ย. 1976) อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน การคุ้มครองสิทธิด้านต่าง ๆ ยอมรับให้มีการจัดระเบียบการเมือง ยินยอมให้พรรคคอมมิวนิสต์เป็นพรรคที่ถูกต้องตามกฎหมาย

การเลือกตั้งในเดือน มิ.ย. 1977

Credit: Wikipedia 1977 Spanish general election

	PSOE (พรรคสังคมนิยม 118 ที่นั่ง)
	UCD (พรรคของ Adolfo Suarez 165 ที่นั่ง)
	PCE (พรรคคอมมิวนิสต์ 20 ที่นั่ง)
	AP (กลุ่มฟรังโก) 16 ที่นั่ง
	อื่น ๆ 31 ที่นั่ง

เส้นทางต่อเนื่องของการปฏิรูปการเมือง

หลังจากการเลือกตั้งในครั้งนั้นแล้ว ได้สู่กระบวนการของการร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญ คณะกรรมการร่างมี 7 คน ร่างโดยลับ ไม่เปิดเผยรายละเอียดจนกระทั่งกระบวนการแล้วเสร็จ หลังจากนั้นรัฐสภานุมัติ มีการทำประชามติ ซึ่งมีประชาชนที่ออกไปลงคะแนนเสียงประชามติจำนวนร้อยละ 87 เห็นด้วย หลังจากนั้น ยุบสภา และเลือกตั้งใหม่

ประเด็นที่น่าสนใจในรัฐธรรมนูญสเปนคือ กำหนดให้สเปนเป็นประเทศที่เป็นหนึ่งเดียวสำหรับชาวสเปนทุกคน แบ่งแยกประเทศไม่ได้ แต่ยอมรับในสิทธิปกครองตนเองของแต่ละภูมิภาค ซึ่งเป็นการประนีประนอมกลุ่มที่ต้องการอำนาจปกครองตนเอง ดังนั้น สเปนจะแบ่งการปกครองเป็น 17 แคว้น ให้ภาษาสเปนเป็นภาษาราชการของรัฐ ประชาชนชาวสเปนทุกคนมีหน้าที่ในการเรียนรู้และมีสิทธิใช้ภาษาสเปน แต่ในพื้นที่ที่ภาษาอื่น เช่น คาตาลุนยา ที่พูดภาษาคาตาลัน หรือบางพื้นที่พูดภาษาบาสก์ หรือ กายาโก ให้ภาษาเหล่านั้นเป็นภาษาราชการด้วยถือว่าเป็นการเปลี่ยนผ่านที่สวยงามและประสบความสำเร็จ

ความท้าทายใหม่

เมื่อประชาธิปไตยลงหลักปักฐานไปได้แล้ว มีอีกหลายเหตุการณ์ที่ทดสอบประชาธิปไตยในสเปน เช่น เกิดวิกฤติในพรรค UCD เกิดความแตกแยก ต้องยุบสภาเลือกตั้งใหม่ แต่สิ่งนี้แสดงให้เห็นว่าแม้ว่าพรรคที่เป็นแกนในการปฏิรูปอยู่ไม่ได้แล้ว แต่การปฏิรูปก็ยังดำเนินอยู่ได้ ส่วนพรรค PSOE เปลี่ยนจากสาย Marxist ไปสู่ทางสายกลางมากขึ้น เคารพในกระบวนการประชาธิปไตย เน้นการปฏิรูป ซึ่งในกระบวนการทั้งหมดนั้น กลุ่ม ETA ซึ่งเป็นกลุ่มที่ชอบใช้ความรุนแรงยังคงอยู่

นอกจากนี้ ยังมีความพยายามก่อรัฐประหารของฝ่ายทหารที่ไม่พอใจรัฐบาลในเรื่องการปฏิรูป โดยหลังจากความพยายามรัฐประหารในวันที่ 17 พ.ย. 1978 ที่ไม่สำเร็จแล้ว ในปี ค.ศ. 1981 ก็มีความพยายามทำรัฐประหารอีกครั้ง โดยบุกยึดรัฐสภา รู้จักกันในชื่อ เอลเตคราโซ (El Tejerazo) ซึ่งนำโดยคณะนายทหารที่นิยมระบอบฟรังโก เข้าไปบุกรัฐสภา และจับคณะรัฐมนตรีในรัฐสภาเป็นตัวประกัน โดยอ้างว่าพวกเขาได้รับความเห็นชอบจากสมเด็จพระราชาธิบดีฮวน คาร์ลอส ที่ 1 ให้ทำการรัฐประหาร เนื่องจากรัฐบาลชุดเก่าไม่สามารถจัดการกับปัญหาความวุ่นวายและการก่อการร้ายในหลายพื้นที่ได้ ซึ่งในช่วงเวลานั้นสมเด็จพระราชาธิบดี ฮวน คาร์ลอสที่ 1 ได้ออกแถลงการณ์ถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ว่าพระองค์ไม่ได้เห็นชอบกับการพยายามทำรัฐประหารครั้งนี้ และพระองค์เชื่อมั่นในระบอบประชาธิปไตย การแถลงการณ์ดังกล่าวทำให้คณะนายทหารนั้นพ่ายแพ้

บทสรุป

การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยในสเปน เกิดขึ้นจาก

1. **ความต้องการการประนีประนอม** เกิดขึ้นจากการเรียนรู้บทเรียนในอดีตว่าการแบ่งขั้วและการเปลี่ยนแปลงแบบสุดโต่ง นำมาซึ่งการใช้ความรุนแรงและการสูญเสียที่ไม่อาจย้อนคืนได้ นำไปสู่ความต้องการการประนีประนอม การยอมรับศัตรูทางการเมือง และการดึงทุกกลุ่มการเมืองให้เข้ามาเจรจาบนสนามเดียวกัน

2. **ตัวแสดง** คือ การสนับสนุนอย่างจริงจังจากสมเด็จพระราชาธิบดีฮวน คาร์ลอส ที่ 1 ที่ไม่ยอมกลับไปใช้ระบอบเผด็จการอีกครั้งหนึ่ง บทบาทของนักปฏิรูปที่สำคัญคือ Adolfo Suarez ที่เน้นการเจรจากับทุกกลุ่มในสังคม และทหารที่เข้าใจถึงบรรยากาศที่จะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง

3. **บรรยากาศ** ภายในและระหว่างประเทศที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจ ที่ต้องการการปกครองแบบประชาธิปไตย

ครั้งที่

4

เกาหลีใต้: การเลือกตั้งประธานาธิบดี 2022

พศ.ดร.นิริ เนื่องจำนงค์

ประเด็นที่น่าสนใจในการเลือกตั้งเกาหลีใต้ 2022

1 อิทธิพลของภูมิภาคนิยมยังคงมีอยู่หรือไม่

ผลการเลือกตั้งในเกาหลีใต้ที่ผ่านมากำหนดด้วยกระแสภูมิภาคนิยมเป็นหลัก แต่ในการเลือกตั้งครั้งนี้มีความแตกต่างจากการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมาก็คือ **ยุนชอกยอล** เป็นคนกรุงโซล ฐานเสียงของพรรคอนุรักษนิยมที่เขาสังกัดอยู่ที่ยองนัม แต่ **อีแจ-มยอง** ผู้สังกัดพรรคหัวก้าวหน้าเป็นคนอันดง (คยองชัง) เคยเป็นผู้ว่าคยองกี แต่ฐานเสียงอยู่ที่พรรคโฮนัม ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะทำให้กระแสภูมิภาคนิยมอาจจะลดลงไปในการเลือกตั้งครั้งนี้

แต่เพียง 7 วันก่อนการเลือกตั้ง ปรากฏว่า นายยุนชอกยอลซึ่งเป็นฝ่ายอนุรักษนิยมประกาศร่วมมือกับนายอานชอลซู ทำให้คะแนนของพรรคอนุรักษนิยมเริ่มนำหน้าพรรคหัวก้าวหน้าอย่างชัดเจน เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ภูมิภาคนิยมเกิดความตระหนักในเรื่องภูมิภาคว่า คงจะต้องกลับมาสนับสนุนพรรคหัวก้าวหน้าอีกครั้งหนึ่ง เพื่อเป็นการเชิดชูศักดิ์ศรีของโฮนัม ดังนั้นหลังจากเหตุการณ์นั้นเป็นต้นไป ภูมิภาคนิยมอาจจะกลับมามีความสำคัญในการเลือกตั้งเกาหลีใต้อีกครั้งหนึ่ง

2 เส้นแบ่งระหว่างรุ่น ยังมีผลต่อการลงคะแนนเสียงหรือไม่

การเลือกตั้งครั้งนี้ลดเพดานอายุของการเลือกตั้ง จาก 19 ปี เป็น 18 ปี

ช่วงวัย 18-29 ปี

ร้อยละ 18.1 ยังไม่ได้ตกลงใจว่าจะเลือกใครคนใดคนหนึ่ง และคนกลุ่มนี้ไม่ค่อยไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง และมีความเปราะบางต่อปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมค่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะการว่างงานร้อยละ 27.2 และปัญหาการพุ่งสูงขึ้นของราคาอสังหาริมทรัพย์

ช่วงวัย 30 ปี

ร้อยละ 15.9 ไม่ค่อยไปลงคะแนนเสียง

ช่วงวัย 40 ปี

ร้อยละ 19 เป็นพวก post democratization และสนับสนุนอนุรักษนิยม

ช่วงวัย 50 ปี

ร้อยละ 19.7 ลงคะแนนเสียงร้อยละ 7

ช่วงวัย 60 ปี

ร้อยละ 60 สนับสนุนพรรคอนุรักษนิยม

มีการคาดการณ์ว่า คนอายุ 20 และ 60 สนับสนุนอนุรักษนิยม แต่คน 30-50 สนับสนุนหัวก้าวหน้า ตอนนี้อยู่ที่ผู้มีสิทธิทุกคนต้องพยายามดึงดูฐานเสียงวัยรุ่น โดยกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่สนับสนุนวัยรุ่น

3 เพราะเหตุใดคนเกาหลีใต้จึงไม่ค่อยตื่นตัวกับการเลือกตั้งครั้งนี้

การเลือกตั้งประธานาธิบดีเกาหลีใต้ในครั้งนี้ มีเรื่องราวของการหาเสียงด้วยเรื่องอื้อฉาวของอีกฝ่าย ใช้การสาดโคลนหรือการใช้ข่าวเสีย ๆ หาย ๆ โจมตีกันมากที่สุด ซึ่งทำให้ประชาชนส่วนใหญ่รู้สึกเบื่อหน่ายกับการเลือกตั้ง และตื่นตัวกับการเลือกตั้งน้อยมาก การเลือกตั้งในครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งระหว่างคนที่เลวร้ายน้อยที่สุด โดยทั้งอีแจ-มยอง และ ยุนชอกยอล ต่างก็มีปัญหาเรื่องการปกปิดบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน การทำร้ายภรรยา การใช้เจ้าหน้าที่รัฐในงานส่วนตัว การทรงเจ้าเข้าผี ใช้อำนาจในฐานะอัยการในการสอบสวน ส.ส. รัฐบาลโดยมิชอบ การสนับสนุนอดีตผู้นำเผด็จการ ฯลฯ

4 เบื้องหลังของผู้แข่งขันหลักทั้งสองคน คือใครมาจากไหน

ยุนชอกยอล
Credit: dailynews

ทั้ง อีแจ-มยอง และ ยุนชอกยอล ต่างเป็นผู้นำท้องถิ่นมาก่อนที่จะเข้ามาแข่งขันการเมืองระดับชาติ ในตำแหน่งประธานาธิบดี และต่างเป็นชนชั้นนำ โดย ยุนชอกยอล จบจากมหาวิทยาลัยชั้นนำที่มีชื่อเสียง คณะนิติศาสตร์ SNU และการก้าวสู่ตำแหน่งทางการเมืองของเขามาจากการตรวจสอบทุจริตหลากหลายกรณี ตั้งแต่บริษัทซัมซุง กรณีปักกิ่งฮเย และเมื่อเป็นอัยการในสมัยประธานาธิบดีมุนแจอินได้ตรวจสอบคนในรัฐบาล หลังจากเขาลาออก

จากตำแหน่งอัยการภายหลังที่มีการขัดแย้งกับรัฐบาล และร่วมกับพรรคอนุรักษนิยม แต่ปัญหาของเขาคือ ไร้ความสามารถ ขาดความรู้ นับถือคนทรงเจ้า อีกทั้งภรรยาและแม่ยายก็ยังนับถือด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีการประกาศว่าจะล้างแค้นทางการเมือง

ส่วนอีแจ-มยอง ที่มาจากพรรคหัวก้าวหน้า มาจากเมืองอันดอง (คยองซังบุกโด) ้วยเด็กค่อนข้างยากจน ต้องออกจากโรงเรียนเพื่อทำงานก่อนในโรงงาน ก่อนได้รับบาดเจ็บ พยายามไต่เต้าจนสอบได้คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยซุงอัง เข้าอบรมทางกฎหมาย และพบกับโนมูฮยอน และทำงานเป็นนักกฎหมายสิทธิมนุษยชน ก่อตั้งพรรคอูรี และเป็นนายกรัฐมนตรีเมืองซองนัม สร้างชื่อในตำแหน่งนายกเทศมนตรีที่สนับสนุนนโยบายสวัสดิการและห้ามขายเนื้อสุนัข

อีแจ-มยอง
Credit: reuters

5 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งของเกาหลีใต้ มีโครงสร้างอย่างไรบ้าง

ประเทศเกาหลีใต้มีกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ละเอียดและเข้มงวดมาก ซึ่งเป็นข้อบังคับที่ใช้มาตั้งแต่ยุคเผด็จการอำนาจนิยม และมีการเสริมเพิ่มเติมกฎหมายเข้าไปให้เข้มงวดขึ้นมาเรื่อยๆ เช่น กำหนดให้หาเสียงได้แค่ 23 วัน กำหนดช่องทางหาเสียงค่อนข้างจำกัด กำหนดโปสเตอร์และแผ่นพับในการหาเสียงให้เป็นไปตามรูปแบบที่ กกต. ออกแบบ ห้ามผู้สมัครนำโปสเตอร์มาติดเอง ต้องให้ กกต. ติดให้ แต่ทั้งหมดนั้นก็แลกมาจากการที่รัฐช่วยอุดหนุนเงินในการหาเสียงเลือกตั้ง ส่วนรูปแบบในการหาเสียงเลือกตั้ง เป็นการเลือกตั้งแบบ พหุนิยม หรือ first past the post และผู้ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีสามารถอยู่ได้แค่สมัยเดียว

6 การแข่งขันในเชิงนโยบายของผู้สมัครทั้งสองคน มีความต่างกันหรือไม่

เนื่องจากผลโพลพบว่ากลุ่มวัยรุ่นสนับสนุนพรรคอนุรักษนิยม ทำให้อีแจ-มยองต้องการดึงคะแนนมาจากกลุ่มคนวัยรุ่น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ชายอายุ 20-30 ปี เช่น การยกเลิกการแบนรอยสัก เพื่อให้ผู้ชายวัยรุ่นพึงพอใจ ต่างฝ่ายต่างนำเสนอโยบายที่เน้นประชานิยมและการลดปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในส่วนของนโยบายต่างประเทศนั้น ยุนชอกยอล ให้ความสำคัญกับสหรัฐอเมริกา กับญี่ปุ่น การประกาศตัวเป็นศัตรูกับเกาหลีเหนืออย่างออกหน้าออกตา ในขณะที่อีแจ-มยองให้ความสำคัญกับสหรัฐอเมริกาและจีน และต้องการเจรจากับเกาหลีเหนือโดยสันติ

ซ้าย : อีแจ-มยอง ขวา : ยุนชอกยอล
Credit: koreaherald

ครั้งที่

5

สแกนดิเนเวีย: สังคมนิยมประชาธิปไตย
และรัฐสวัสดิการ

รศ.ดร.ษัษฐรัมย์ ธรรมบุษดี

ที่มาของรัฐสวัสดิการในสแกนดิเนเวีย

รัฐสวัสดิการในสแกนดิเนเวียเกิดขึ้นมาจากปัญหาที่มาจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมในช่วงต้นศตวรรษที่ 19 ซึ่งถึงแม้ว่าจะได้สร้างความมั่งคั่งให้กับกลุ่มคนบางกลุ่มแต่ก็สร้างความยากจนและความเหลื่อมล้ำจำนวนมากให้กับผู้คนส่วนใหญ่ในสังคม คนในสแกนดิเนเวีย เช่น สวีเดน เดนมาร์ก มีความยากจนมาก นิกานเรื่องหนูน้อยไม้ขีดไฟก็เป็นหนึ่งในความทรงจำของความเหลื่อมล้ำและความยากจนนั้น

Credit: Wikimedia Commons

Little match-girl from Hans Christian Andersen
Credit: Wikimedia Commons

แต่ในที่สุดเมื่อพรรคสังคมนิยมประชาธิปไตยได้รับความนิยมจากผู้ใช้แรงงานและคนรุ่นใหม่เข้ามามีอำนาจในช่วงทศวรรษที่ 1920s พรรคการเมืองนี้ได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างในประเทศอย่างสุดขีด เช่น จากการใช้งบประมาณส่วนใหญ่ไปเพื่อการทหารและการสร้างแสนยานุภาพทางอาวุธ เปลี่ยนไปเป็นโรงพยาบาลศูนย์เด็กเล็ก และเงินบำนาญให้กับประชาชน การเพิ่มสิทธิทางการเมืองให้กับสตรี จนประเทศในแถบนี้ได้ให้กำเนิดรูปแบบของระบบสวัสดิการแบบถ้วนหน้า จนในที่สุดภายในระยะเวลาประมาณ 20-30 ปี กลุ่มประเทศที่ยากจนในยุโรปได้กลายเป็นประเทศที่มั่งคั่งในที่สุดจนกระทั่งปัจจุบัน ซึ่งหัวใจสำคัญของการสร้างรัฐสวัสดิการ ได้แก่ เสรีภาพ ความยุติธรรมและความเป็นประชาธิปไตย

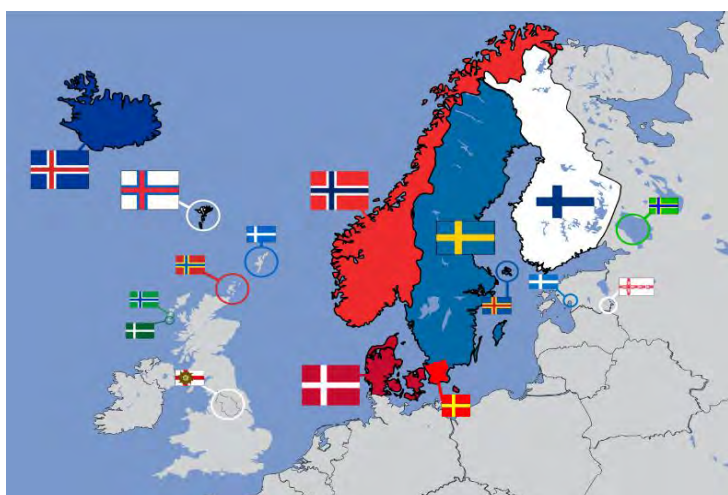
ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐสวัสดิการกับประชาธิปไตย

มีคำถามที่หลายคนมักจะถามว่า “รัฐสวัสดิการกับประชาธิปไตยอะไรมาก่อน?” หรือ “เราควรจะเป็นรัฐสวัสดิการก่อนแล้วค่อยสร้างประชาธิปไตยหรือไม่” คำตอบก็คือที่จริงรัฐสวัสดิการสามารถเป็นเรื่องเดียวกับประชาธิปไตยได้ แท้จริงแล้วรัฐสวัสดิการเป็นเครื่องค้ำประกันไม่ให้ประชาธิปไตยล้มเหลว ทุกคนประสบความสำเร็จได้หากอยู่ในรัฐสวัสดิการ เช่น กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวียซึ่งเป็นประชาธิปไตยที่เป็นรัฐสวัสดิการ ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวทำให้ประชาชนในประเทศสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้ไปในจุดที่สูงที่สุดได้ เท่าที่ตนเองต้องการ แม้ว่าจะเกิดมาในครอบครัวมั่งคั่ง ปานกลาง หรือยากไร้ ไม่ว่าจะประกอบกิจการในอาชีพอะไร พวกเขาสามารถฝึกฝนและสร้างความฝันได้ด้วยมือและสมองของตนเอง ในขณะที่สหรัฐอเมริกาเป็นระบอบประชาธิปไตยแต่ไม่ใช่รัฐสวัสดิการ มีความเหลื่อมล้ำและมีปัญหาภายในมากมาย

ถ้าต้องการเป็นรัฐสวัสดิการต้องทำอะไรบ้าง

ต้องมีความเชื่อหลักของรัฐสวัสดิการก่อน ซึ่งก็คือความเชื่อว่า **“คนเท่ากัน”** **ความเชื่อที่ว่าทุกคนเท่ากันและทุกคนมีสิทธิที่จะมีความสุข มีเสรีภาพ และสามารถทำอะไรก็ได้ที่ตนเองต้องการ** เป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งกว่าความพร้อมทางเศรษฐกิจหรือตัวเลขทางสถิติ เพราะรัฐสวัสดิการช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำ และจินตนาการสู่สิ่งใหม่ที่ดีขึ้นได้ ไม่ใช่แค่นโยบายสาธารณะที่พิจารณาอย่างแยกขาดจากสังคม แต่รัฐสวัสดิการเป็นภาพสะท้อนของการเชื่อมโยงของ หลักการทางปรัชญา เศรษฐศาสตร์ และการเมือง ความสัมพันธ์กับอำนาจรัฐเข้าด้วยกัน และยังเกี่ยวพันกับอำนาจทางการเมืองทั้งระดับรัฐ ชีวิตประจำวัน และอุดมการณ์ อันจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งผลต่อโครงสร้าง การปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม

รูปแบบนอร์ดิกโมเดลคืออะไร

Nordic cross flag
Credit: Wikipedia

นอร์ดิกโมเดล เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทยมากที่สุด โดย **หลักการ คือ ความเท่าเทียมของมนุษย์** รัฐเป็นผู้รับผิดชอบหลักผ่านกลไกภาษีอัตราก้าวหน้า ภาษีทรัพย์สิน ภาษีมรดก นโยบายของนอร์ดิกโมเดล เช่น รักษาพยาบาลถ้วนหน้าครบวงจร การศึกษาฟรี เงินชดเชยการว่างงานที่สูง เงินยืมเงินสำหรับบำนาญผู้สูงอายุ ทำให้ประเทศใน

กลุ่มนอร์ดิกหรือประเทศที่ใช้นอร์ดิกโมเดลมีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมสูง ให้คนมีอิสระในการตัดสินใจ และทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่

สังคมนิยมประชาธิปไตยกับเสรีนิยมประชาธิปไตย มีความเหมือนหรือต่างกัน

ไม่เหมือนกัน สังคมนิยมประชาธิปไตยเชื่อว่า ประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ต้องเป็นประชาธิปไตยที่มีความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ ส่วนเสรีนิยมประชาธิปไตยพยายามที่จะมองแยกแยะระหว่างเรื่องเศรษฐกิจกับการเมือง คือต้องมีเสรีภาพทางการเมือง มีการเลือกตั้งที่เสรีและเป็นธรรม หรือมีเสรีภาพทางเศรษฐกิจ เช่น การเปิดตลาดเสรี การแปรรูปทางเศรษฐกิจ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม

ครั้งที่

6

เทคโนโลยีกับดิสรุปชั้นทางการเมือง

พศ.ดร.ชนิษฐ เพ็ญสุตร

Disruption

ศาสตราจารย์เคลย์ตัน คริสเตนเซน (Clayton Christensen) อธิบายว่า **Disruption** ก็คือกระบวนการที่บริษัทที่มีขนาดเล็ก มีทรัพยากรจำกัด แต่สามารถท้าทายบริษัทใหญ่ ๆ ที่ตั้งมั่นอย่างมั่นคงได้ สิ่งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นภายในชั่วข้ามคืน แต่ใช้ระยะเวลาเปลี่ยนแปลงพอสมควร แต่ว่าถ้าเปลี่ยนแปลงไปแล้ว ก็จะเปลี่ยนแปลงไปตลอดกาล

นวัตกรรม คืออะไร

นวัตกรรมคือ สิ่งใหม่ที่เกิดจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ที่มีประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจและสังคม แบ่งเป็น นวัตกรรมด้านผลิตภัณฑ์ นวัตกรรมด้านการบริการ นวัตกรรมด้านกระบวนการผลิต และรูปแบบธุรกิจใหม่

Disruption กับการสื่อสารทางการเมือง

การสื่อสารทางการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในช่วงที่ผ่านมา ตั้งแต่การเคาะประตูบ้าน จนถึงการปราศรัยหน้าจอโทรทัศน์ ในอดีตของประเทศไทยใช้การหาเสียงแบบการฉายหนังกลางแปลง ต่อมาสิ่งประดิษฐ์ใหม่ได้นำมาใช้ และมีผลอย่างมากในการสื่อสารทางการเมือง ได้แก่ สื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์

ในช่วง ค.ศ. 1950 – 1960 คนเริ่มเข้าถึงสื่อโทรทัศน์ได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการเปลี่ยนการสื่อสารทางการเมืองได้อย่างสิ้นเชิง โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากการแข่งขันโต้วาทีระหว่าง จอห์น เอฟ. เคนเนดี กับ ริชาร์ด นิกสัน ทำให้นักการเมืองจะต้องปรับปรุงตัวเองเมื่อจำเป็นจะต้องออกสื่อประเภทโทรทัศน์

1960 | 'A Unique and Promising Experiment'
Credit: The New York Times

ในอดีต การสื่อสารในช่วงการหาเสียงจะใช้อุปกรณ์คือ walkie-talkie แต่ต่อมากำใช้โทรศัพท์แบบ smartphone

ในปัจจุบันได้มีการใช้ platform ต่าง ๆ เพื่อช่วยในการสื่อสารให้สะดวกขึ้น เช่น Facebook (2004) YouTube (2005) Twitter (2006) Instagram (2010) ซึ่ง platform เหล่านี้มาช่วยในการหาเสียงมากขึ้นเพื่อการสื่อสารทางการเมือง

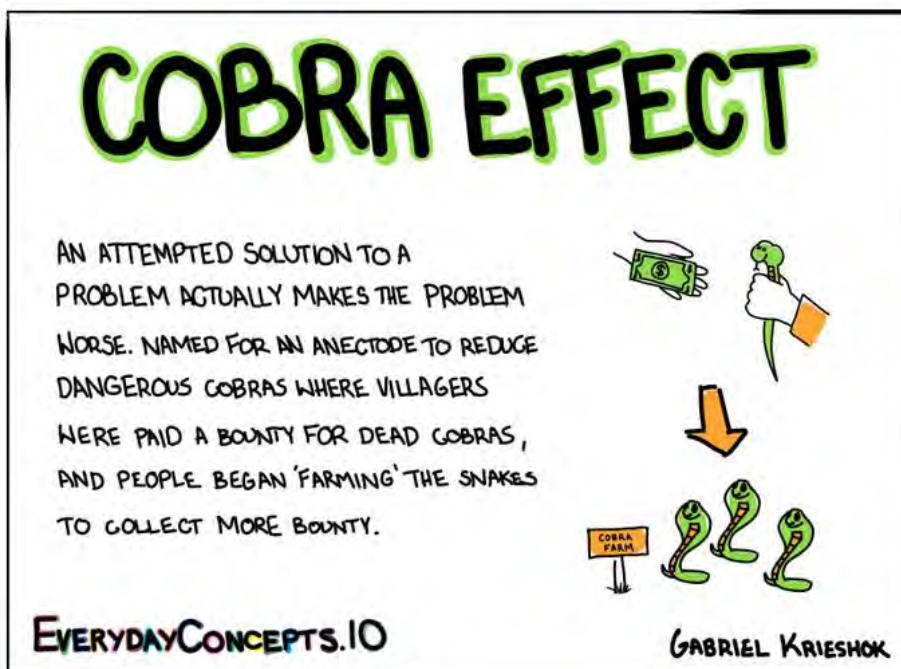
ในปัจจุบัน สื่ออื่น ๆ เช่น Podcast เริ่มมีอิทธิพล เช่น มีการวิเคราะห์เรื่องการหาเสียงของฮิลลารี คลินตันว่า ไม่ค่อยประสบความสำเร็จในวงกว้าง จึงมีการใช้ Podcast เพื่ออุดช่องว่างของการหาเสียง

Disruption ทางนโยบาย

ตัวอย่างของการดิสรรับชั้นทางนโยบาย ได้แก่

1. คุปองประชาธิปไตย (Democracy Voucher Program) ใช้เป็นเครื่องมือในการระดมทุนของพรรคการเมือง โดยทางการซีแอตเทิลมอบคุปองให้กับประชาชนที่มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง แล้วประชาชนตัดสินใจว่าจะมอบคุปองเหล่านั้นให้กับใคร แล้วนักการเมืองนั้นก็จะนำคุปองไปขึ้นเงินกับทางการ
2. Danish Citizen Technology Panel ให้เป็นพื้นที่ที่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถกเถียงเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ โดยจะเข้ามาทำหน้าที่เป็นพลเมืองแสดงความคิดเห็น
3. เมืองโบโกตา ประเทศโคลัมเบีย โดย นาย Antanas Mockus ได้ทำการทดลองเชิงสังคม โดยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางนโยบายหลายเรื่อง เช่น การลดอัตราการเสียชีวิตจากอุบัติเหตุบนท้องถนน การสลับหน้าที่ระหว่างชาย-หญิงในบ้าน

Cobra Effect
Credit: everydayconcepts

แต่นโยบายอาจไม่ประสบความสำเร็จก็ได้ เรียกว่า เป็นการแก้ไขปัญหากำทำให้ปัญหาเลวร้ายลงกว่าเดิม (The Cobra Effect)

การเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย

เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย นักการเมืองก็มีการเปลี่ยนแปลงปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง เช่น การจัดทำเนื้อหาสำหรับการหาเสียงทางการเมือง แม้ว่าเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ แต่เนื้อหาที่ยังคงมีความสำคัญที่สุด

ครั้งที่

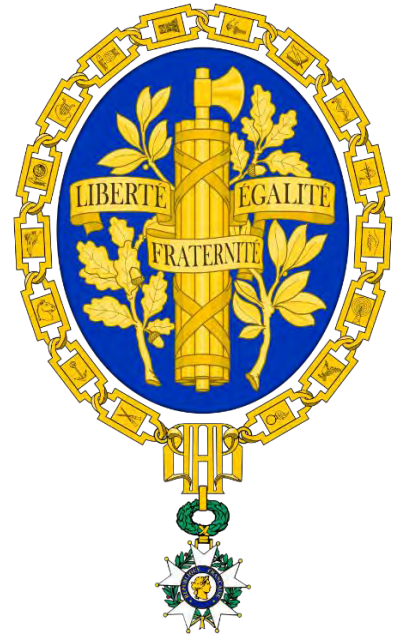
7

ฝรั่งเศส: การเลือกตั้งประธานาธิบดี 2022

รศ.ดร.วรรณภา ติระสังขะ

1. โครงสร้างของสถาบันการปกครองฝรั่งเศส

สถาบันการปกครองของฝรั่งเศสมีการเปลี่ยนแปลงไปมาระหว่างการเป็นสาธารณรัฐและระบบจักรวรรดิ ในปัจจุบันฝรั่งเศสใช้ระบบสาธารณรัฐ แต่ในอดีตประธานาธิบดีของฝรั่งเศสมีความอ่อนแอ ไม่สามารถแก้ไขปัญหของประเทศได้ จึงได้มีการปรับสถาบันการปกครองในสาธารณรัฐที่ 5 นี้ให้เป็นระบบกึ่งประธานาธิบดี ซึ่งเป็นระบบที่ประธานาธิบดีมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน ในขณะที่มีระบบรัฐสภาแบบอังกฤษที่เป็นระบบสภาคู่อยู่ด้วย ภายใต้ระบบนี้ประธานาธิบดีสามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ต่างกับระบบรัฐสภาที่นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกของสมาชิกรัฐสภา

ตราแผ่นดิน สาธารณรัฐฝรั่งเศสที่ 5
Credit: wikipedia

2. อำนาจของประธานาธิบดีฝรั่งเศส

การเลือกตั้งประธานาธิบดีฝรั่งเศสมีความสลับซับซ้อน เนื่องจากประธานาธิบดีมีอำนาจมาก ได้แก่ อำนาจในการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีเพื่อเป็นหัวหน้ารัฐบาล และยังรับรองคณะรัฐมนตรี และมีหน้าที่ลงนามแต่งตั้งข้าราชการระดับสูง เป็นหัวหน้ากองทัพ เป็นผู้ลงนามประกาศใช้กฎหมายในระดับต่าง ๆ เป็นผู้ลงนามในสนธิสัญญาระหว่างประเทศ ยุบสภาผู้แทนราษฎร การทำประชามติระดับชาติ การประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉิน

3. การเลือกตั้งประธานาธิบดี ปี 2022 ครั้งที่ 1

จัดการเลือกตั้งในวันที่ 10 เมษายน 2565 ใช้ประเทศเป็นเขตเลือกตั้ง ประธานาธิบดีมีวาระการดำรงตำแหน่งได้ 5 ปี และสามารถดำรงตำแหน่งได้ไม่เกิน 2 ครั้ง ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีต้องมีนักการเมืองมาลงชื่อสนับสนุน 500 เสียงขึ้นไป ซึ่งมีที่มาจากทั่วประเทศ โดยในปีนี้มีผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ได้รับการรับรองจากคณะตุลาการรัฐธรรมนูญมีจำนวน 12 คน โดยมีผู้หญิงเข้าร่วมแข่งขันจำนวน 4 คน

ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งประธานาธิบดีฝรั่งเศส 2022
Credit: ประชาชาติธุรกิจ

4. ผู้จัดการการเลือกตั้ง

กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่จัดการการเลือกตั้งในเชิงพื้นที่ ส่วนคณะกรรมการรัฐธรรมนูญเป็นผู้จัดการการเลือกตั้งในภาพรวม เช่น การประกาศรับรองนักการเมืองที่ลงชื่อสนับสนุนผู้เข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดี

5. กระบวนการหาเสียง

หลังจากที่ได้รายชื่อผู้สนับสนุน และได้รับการรับรองจากตุลาการรัฐธรรมนูญแล้ว จะมีกฎหมายกำหนดการหาเสียงเลือกตั้งไว้ ได้แก่ กฎหมายการจำกัดการใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้ง หรือการทำโพล เป็นต้น ในส่วนของการรณรงค์หาเสียง การเลือกตั้งจะถูกควบคุมโดยคณะกรรมการเลือกตั้งย่อย เพื่อให้การเลือกตั้งมีความเท่าเทียมกัน มีคณะกรรมการควบคุมการสื่อสาร ช่วยควบคุมการสื่อสารในการหาเสียงให้มีความเสมอภาคมากที่สุด มีคณะกรรมการควบคุมการใช้จ่ายเงินในการหาเสียงเลือกตั้ง โดยการหาเสียงเลือกตั้งจะกำหนดเพดานไว้ว่า ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งแต่ละคนจะใช้เงินในการหาเสียงเลือกตั้งได้ไม่เกินจำนวนเท่าใด นอกจากนี้ฝรั่งเศสยังให้ช่วยเหลือในการสนับสนุนเงินในการหาเสียงแก่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และมีคณะกรรมการควบคุมการทำโพลเลือกตั้ง เพื่อให้การทำโพลถูกต้องตามหลักวิชาการ และไม่ให้นำไปใช้เป็นแรงจูงใจในทางที่ผิด ในส่วนของการติดป้ายหาเสียงเลือกตั้งนั้น ได้มีการกำหนดบริเวณที่ให้ติดป้ายหาเสียงเพื่อเคารพต่อประชาชนผู้มีสิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้ง

6. การหาเสียงเลือกตั้ง

การเลือกตั้งประธานาธิบดีของฝรั่งเศสเป็นการเลือกตั้งสองรอบสำหรับในปี 2565 นี้ การเลือกตั้งรอบแรกคือวันที่ 10 เมษายน และรอบที่สองคือวันที่ 24 เมษายน ในรอบแรกนั้นเป็นระบบเสียงข้างมากเด็ดขาด ซึ่งหากผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดได้คะแนนเสียงมากกว่าร้อยละ 50 สามารถชนะเลือกตั้ง และสามารถเป็นประธานาธิบดีได้เลย แต่ถ้าไม่มีผู้ใดได้คะแนนเสียงมากขนาดนั้น ก็จะต้องเลือกตั้งในรอบที่สอง โดยให้คนที่ได้คะแนนสูงสุดสองคนแรกในรอบแรกมาแข่งกันในการเลือกตั้งรอบสอง ซึ่งใช้ระบบเสียงข้างมากอย่างง่าย หากใครชนะเลือกตั้งมากกว่าในรอบที่สองก็จะได้ตำแหน่งประธานาธิบดีไปเลย

Credit: APnews

Posters of the 12 candidates running for the French presidency. © Benoît Tessier, Reuters
Credit: France24.com

7. ผู้สมัครลงรับเลือกตั้ง

การเลือกตั้งประธานาธิบดีฝรั่งเศสในครั้งนี้ มีผู้ลงสมัครที่น่าสนใจ 4 คน คนแรกคือ เอ็มมานูเอล มาครง ประธานาธิบดีคนปัจจุบัน ที่มีบทบาทด้านสิ่งแวดล้อม และเป็นนโยบายแบบกลาง ๆ คนที่สองคือ มารีน เลอ แปน เป็นผู้ที่สนับสนุนนโยบายแบบขวาจัด และในการเลือกตั้งประธานาธิบดีรอบที่แล้วได้คะแนนเสียงดีขึ้นมาเรื่อย ๆ ซึ่งกระแสความนิยมแบบขวาจัดกำลังได้รับความนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากความไม่เห็นด้วยกับนโยบายต่าง ๆ ในปัจจุบัน เช่น สวัสดิการ การรับผู้อพยพ เป็นต้น คนที่สามคือ ฌอง-ลุก เมลองชง ที่เคยอยู่ในพรรคคอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายซ้ายที่สนับสนุนรัฐสวัสดิการ คนสุดท้ายมาจากพรรคสังคมนิยม แต่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก อาจจะมาจากการที่เป็นผู้สมัครหน้าใหม่ หรือมีนโยบายที่ยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนักในปัจจุบัน แต่ในภาพรวม การแข่งขันครั้งนี้คือการช่วงชิงกันระหว่างประธานาธิบดีคนปัจจุบันกับคนที่นิยมฝ่ายขวาจัด (คนที่หนึ่งและคนที่สอง)

อนึ่งผลการเลือกตั้งรอบแรกวันที่ 10 เมษายน 2565 ยังไม่มีผู้ใดได้รับเสียงข้างมากเด็ดขาด แต่มีผู้ที่ได้คะแนนเสียงลำดับ 1 และลำดับที่ 2 คืออดีตประธานาธิบดี มาครง และ เลอแปน ซึ่งทั้งสองคนนี้จะแข่งขันกันในวันที่ 24 เมษายน 2565 เพื่อหาผู้ที่ได้คะแนนเสียงมากกว่า ดำรงตำแหน่งประธานาธิบดีของประเทศฝรั่งเศส

เอ็มมานูเอล มาครง

มารีน เลอ แปน

ฌอง-ลุก เมลองชง

Credit: APnews

เอ็มมานูเอล มาครง และ มารีน เลอ แปน
Credit: The Strandard

ครั้งที่

8

จากโลกออนไลน์สู่ท้องถนน:
โซเชี่ยลมีเดียกับการเคลื่อนไหวทางสังคม

ดร.สุรัชณี ศรีไย

ความหมายของการเคลื่อนไหวทางสังคม

นักวิชาการให้คำจำกัดความว่า การเคลื่อนไหวทางสังคมหรือการชุมนุมประท้วง (social movement) คือการเคลื่อนไหวที่มีลักษณะที่เป็นเครือข่าย มีปฏิสัมพันธ์ค่อนข้างชัดเจน มีกลุ่มคนที่มาร่วมตัวกันด้วยประเด็นหรือข้อขัดแย้งที่เกี่ยวข้อง ประเด็นทางสังคม และมีการใช้จุดร่วมกันบางอย่าง เช่น การแสดงอัตลักษณ์ จุดมการณ์ หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ เช่น การชูสามนิ้ว หรือการใช้ริบบิ้นธงชาติเป็นสัญลักษณ์ในการประท้วง ทั้งนี้การเคลื่อนไหวทางสังคมเป็นกลไกทางสังคมที่ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองมากขึ้นนอกเหนือจากกระบวนการทางการเมืองอื่น ๆ เช่น การเลือกตั้ง

Credit: Khaosod

Credit: BrightTV

การวิเคราะห์ขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม

- เกิดจากความคับข้องใจ คนมีความรู้สึกคับข้องใจว่าตนเองขาดแคลน
- มีการระดมทรัพยากร เพื่อที่จะประท้วงหรือแสดงความคับข้องใจของตนเอง
- อยู่ภายใต้กระบวนการทางการเมือง หรือโครงสร้างทางองค์การ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่จะตัดสินว่าการเคลื่อนไหวทางสังคมจะประสบความสำเร็จหรือไม่
- การขับเคลื่อนการเคลื่อนไหวทางสังคมที่จะจุดติดได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้ขับเคลื่อนที่จะสามารถสร้างอัตลักษณ์ร่วมกันให้คนออกมาร่วมสร้างพลังในการเคลื่อนไหวทางการเมืองได้มากน้อยเพียงใด

ภูมิทัศน์ของ social media

อินเทอร์เน็ตและ social media ทำให้โลกของเรามีความเชื่อมโยงกันมาก ปัจจุบันกว่าร้อยละ 66 ของจำนวนประชากรโลก และกว่าร้อยละ 79 ของประชากรไทยสามารถเข้าถึงโลกอินเทอร์เน็ตได้ และสัดส่วนของคน que เข้าถึงอินเทอร์เน็ตกำลังเพิ่มขึ้นทุก ๆ วันด้วยอัตราที่สูงมากขึ้นเรื่อย ๆ

ปัจจุบันเราเข้าถึงยุคอินเทอร์เน็ต 3.0 คือการที่คนทั่วไปสามารถสร้างเนื้อหาในอินเทอร์เน็ตได้เอง กลายเป็นผู้สร้างเนื้อหา (content creator) ได้เอง ส่งผลให้เนื้อหาที่ถูกป้อนเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตมีจำนวนมาก และมีความถูกต้องแม่นยำขึ้นเรื่อย ๆ ผู้ที่สร้างเนื้อหาเหล่านั้นสามารถส่ง (update) ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วทันใจ ทำให้ **social media** กลายเป็นข้อมูลที่สามารรถเข้าไปโน้มน้าว ขับเคลื่อน และบริหารจัดการการชุมนุมประท้วงได้ดีกว่าเครื่องมืออื่น ๆ

ปัจจุบัน ความหลากหลายของ platform ทำให้รัฐสามารถเข้าถึงการจำกัดการเข้าถึง (censor) การเข้าถึงข้อมูลในโลกออนไลน์ได้ยากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีตที่หากรัฐไม่ต้องการให้มีการเข้าถึงข้อมูลก็สามารถปิดหนังสือพิมพ์หรือปิดช่องทีวีได้

ตัวอย่างของการเคลื่อนไหวทาง social media ที่น่าสนใจ

- กปปส. เป็นขบวนการเคลื่อนไหวแรกที่ใช้สื่อ social media เป็นหลัก ทั้งในการ ขับเคลื่อน วางแผน และจัดการการเคลื่อนไหวทางการเมือง
- ม็อบเยาวชนเพื่อประชาธิปไตย ความน่าสนใจของกลุ่มนี้คือการที่คนใช้เครือข่ายนี้คือเป็น digital native ทำให้การใช้ social media มีความหลากหลายและสิ้นเปลืองถึงแม้ว่าจะไม่เป็นระเบียบเหมือนกลุ่ม กปปส. ก็ตาม

ม็อบชาวนา ในประเทศอินเดีย
Credit: naewna.com

- การใช้ application ต่าง ๆ ในการ แสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในการต่อต้านการใช้อำนาจโดยเผด็จการหรืออำนาจนิยมในฮ่องกง เมียนมาร์ และในอินเดีย ซึ่งมีการเคลื่อนไหวทางสังคมที่น่าสนใจ และในบางครั้งได้ส่งผลกระทบต่อนโยบายได้ เช่น การชุมนุมของกลุ่มชาวนาที่อินเดีย ซึ่งได้มีคนเข้าร่วมชุมนุมกว่าล้านคน ทำให้มีการยับยั้งกฎหมายที่เกิดผลกระทบต่อชาวนาได้จริง

ผลกระทบของการเคลื่อนไหวทางสังคมในสื่อออนไลน์

การเคลื่อนไหวทางสังคมในสื่อออนไลน์มีข้อดีคือ ทำให้ภาครัฐต้องมีความระมัดระวังมากขึ้นในการละเมิดต่อผู้ชุมนุม โดยเฉพาะในช่วงของการไล่ฟัด แต่ **ปัญหาของ social media** ก็คือ **ข่าวปลอม** และ **การใช้ถ้อยคำสร้างความเกลียดชัง (hate speech)** หรือการที่อยู่รายล้อมด้วยคนที่พูดหรือคิดเหมือนกัน (**echo chamber**) ทำให้เกิดการแบ่งขั้วทางการเมืองที่รุนแรงขึ้น

นอกจากนั้น ยังมีข้อถกเถียงว่า บริษัทที่จัดทำ platform เพื่อให้ผู้บริโภคป้อนข้อมูลต่าง ๆ เช่น Facebook, Instagram, twitter มีความรับผิดชอบแค่ไหนในการรับผิดชอบเนื้อหาใน platform เหล่านั้น เพราะบริษัทที่จัดทำ platform จะรับแต่ผลกำไรที่ได้จากการให้บริการ แต่ไม่รับผิดชอบเนื้อหาที่ทำให้เกิดปัญหาในสังคม

ครั้งที่

9

ภูมิทัศน์การเมืองไทย:
จากการเลือกตั้งทั่วไปสู่การเลือกตั้งท้องถิ่น

รศ.ดร.ประจักษ์ ก้องกีรติ

◆ ภูมิทัศน์การเมืองไทย พ.ศ. 2554 และ พ.ศ. 2562

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554

1. เกิดระบบสองพรรคการเมืองใหญ่ คือ พรรคประชาธิปัตย์ และพรรคข้าวของ คุณทักษิณ โดยที่หนึ่งของสองพรรค รวมกันคิดเป็นร้อยละ 75-94 และคะแนน पार्टीลิสต์คิดเป็นร้อยละ 78.27-93 ถือได้ว่าการเมืองของประเทศไทยในช่วงนั้นถูกรอบครองด้วยสัดส่วนของพรรคใหญ่ 2 พรรคอย่างแท้จริง

2. การแข่งขันระหว่างสองพรรคใหญ่ ไม่สูสีกัน คือมีพรรคการเมืองฝ่ายหนึ่งชนะ และพรรคการเมืองฝ่ายหนึ่งแพ้ โดยการเลือกตั้ง พ.ศ. 2544-2554 นั้น สัดส่วนของที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎร ระหว่างพรรคประชาธิปัตย์ต่อพรรคไทยรักไทย/พลังประชาชน/เพื่อไทย ก็คือได้คะแนนน้อยกว่าทุกครั้ง ไม่ได้ผลัดกันแพ้ผลัดกันชนะ ดังผลคะแนนต่อไปนี้

2544 (128 : 248) หรือ 7,610,789 : 11,634,495

2548 (96 : 377) หรือ 7,210,742 : 18,993,073

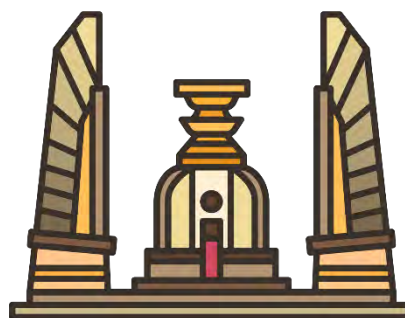
2550 (165 : 233) หรือ 12,138,960 : 12,331,381

2554 (159 : 265) หรือ 11,433,762 : 15,744,190

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ผลการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2562 ทำให้เห็นว่าประเทศไทยไม่ได้มีระบบสองพรรคการเมืองใหญ่อีกต่อไป แต่เป็นระบบหลายพรรคการเมือง ด้วยระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม และการใช้บัตรใบเดียว ทำให้พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้คะแนนกระจายกันไป จนกล่าวได้ว่า ปัจจุบันระบบพรรคการเมืองของไทยเป็นระบบหลายพรรค (fragmented party system) คือไม่มีพรรคการเมืองใดขนาดใหญ่ หลังการเลือกตั้งพบว่า มีพรรคการเมืองเข้ามาในสภาผู้แทนราษฎร ถึง 25 พรรคการเมือง จำนวนนี้สะท้อนความอ่อนแอของระบบพรรคการเมืองที่มาจาก ระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ไม่เป็นคุณต่อการพัฒนาประชาธิปไตย

เป็นการแข่งขันที่ค่อนข้างสูสี โดยจากระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม พบว่ากระเปาะคะแนนที่ ไม่มีคะแนนเสียงขั้นต่ำ ทำให้ไม่มีพรรคใดได้คะแนนเสียงเด็ดขาด แต่มีพรรคขนาดกลางหลายพรรค รวมถึงพรรคขนาดเล็ก ๆ ด้วย

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554

3. พรรคขนาดกลางและขนาดเล็กลดบทบาทลง ได้เสียงน้อยลง ไม่ค่อยมีบทบาทมากนักในการต่อรอง โดยในการเลือกตั้ง 4 ครั้งแรกก่อนปี พ.ศ. 2554 นั้น พรรคชาติไทยที่มีคะแนนเสียงเป็นลำดับที่สาม ได้คะแนนเสียงร้อยละ 8.2, 5.2 และ 7.4 ตามลำดับ ส่วนการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2554 นั้น พรรคที่ได้ลำดับสามคือพรรคภูมิใจไทย ซึ่งได้คะแนนเสียงร้อยละ 6.8 เท่านั้น

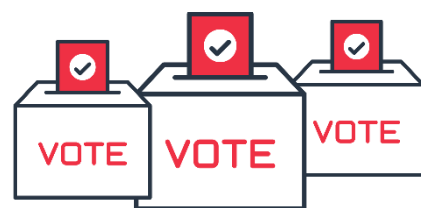
4. ประชากรการณ์ภูมิภาคนิยมกับพรรคการเมือง คือพรรคการเมืองแต่ละพรรคมีฐานเสียงที่ชัดเจนในภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่ง เช่น พรรคประชาธิปัตย์ในภาคใต้ ซึ่งได้คะแนนนิยมมากขึ้นเรื่อย ๆ จาก พ.ศ. 2529 – 2554 ซึ่งได้คะแนนเสียงมากขึ้นจาก 36 ที่นั่งเป็น 50 ที่นั่ง ในเขตพื้นที่ภาคใต้ มีลดเพียงปีเดียวคือ พ.ศ. 2531 ที่ได้จำนวนที่นั่งเพียง 16 ที่นั่ง ในขณะที่พรรคไทยรักไทยไม่ได้คะแนนเสียงในภาคใต้เลยใน พ.ศ. 2544 และ 2554 แต่ไปได้คะแนนเสียงในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

5. การแข่งขันในกรุงเทพฯ สู้ เป็นสนามที่คาดการณ์ได้ยาก เพราะคนกรุงเทพฯ ไม่มี party identification หรือความภักดีในพรรคการเมือง โดยการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าคะแนนนิยมของพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพฯ มหานคร ค่อนข้างสู้ดีมาก

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

จากข้อที่ผ่านมา ทำให้จำนวนพรรคขนาดเล็กและพรรคขนาดกลางมีมากขึ้นในสภาผู้แทนราษฎร โดยเฉพาะพรรคขนาดเล็กมากที่มีจำนวนที่นั่งในสภาผู้แทนราษฎรเพียงเก้าอี้เดียว ซึ่งกลายเป็นกลุ่มที่พรรคแกนนำจัดตั้งรัฐบาลต้องให้ความสำคัญ เนื่องจากมีอิทธิพลในการต่อรองกับรัฐบาล

ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 นี้ มีหลายเขต/หลายจังหวัด ที่การแข่งขันมีความสูสีมากขึ้น จากเดิมที่มีแค่บริเวณสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรุงเทพฯ และภาคกลางเท่านั้น แต่การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 พบว่ามีการแข่งขันอย่างรุนแรงและสูสีมากขึ้นในหลายเขตจังหวัดทั่วประเทศไทย

ในการเลือกตั้งปี 2562 พรรคประชาธิปัตย์ไม่ได้ที่นั่งเลย ซึ่งผิดไปจากการเลือกตั้งที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าพรรคประชาธิปัตย์จะผลิตแพ้ ผลิตชนะกับพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามตลอด แต่ไม่มีครั้งใดที่พรรคประชาธิปัตย์จะไม่มีที่นั่งจากจังหวัดนี้เลยแม้แต่นั่งเดียว

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2554

6. ความตื่นตัวในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง แสดงให้เห็นว่าคนไทยออกมาใช้สิทธิออกเสียงเยอะมาก โดยเฉพาะ พ.ศ. 2544 ชัดกับแนวโน้มในระดับโลก ใน พ.ศ. 2562 ก็ยังเห็นคนออกมาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งใกล้เคียงกับปี 2554

7. การลดบทบาทของตระกูลการเมือง การใช้อิทธิพล การหาเสียงแบบเก่า และการซื้อเสียงมีน้อยลง มีการใช้การเมืองในเชิงนโยบายมากขึ้น

ภูมิทัศน์ใหม่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 แสดงให้เห็นว่า คนไทยออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งค่อนข้างมาก ซึ่งเป็นภูมิทัศน์เดิม ความตื่นตัวทางการเมืองยังสูงอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งแรก มีการเฝ้าติดตามตรวจสอบการเลือกตั้ง แม้ว่าการเลือกตั้งจะสิ้นสุดลงไปแล้ว แต่กลุ่มผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งแรกยังมีการติดตามและตรวจสอบการทำงานของ กกต. อย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน

การใช้หิวคะแนนซึ่งอาศัยระบบอุปถัมภ์ อิทธิพล การซื้อเสียง เพื่อให้ได้มาซึ่งคะแนนนิยม (ตระกูลการเมือง/เจ้าพ่อท้องถิ่นถูกพันกลับมา) อย่างไรก็ตาม มีแนวทางการหาเสียงรูปแบบใหม่ที่อาศัยการนำเสนออุดมการณ์และนโยบายผ่านสื่อออนไลน์และโซเชียลมีเดียอย่างมีประสิทธิภาพ

ตระกูลการเมือง
Credit: elect.in.th

◆ วิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดภูมิทัศน์ใหม่ทางการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

1. การเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 เป็นการเลือกตั้งที่มีผู้ลงคะแนนครั้งแรก (First time voter) เป็นจำนวนมาก ซึ่งมีสาเหตุมาจากการที่ขาดการเลือกตั้งมาเป็นระยะเวลาถึง 8 ปี คนเหล่านี้มีผลต่อการดำเนินยุทธศาสตร์ในการหาเสียงของพรรคการเมืองต่างๆ แต่จริง ๆ แล้วหากไปดูสัดส่วนจำนวนประชากรแล้วพบว่า คนอายุ 46-60 ปีมีมากกว่า และช่องว่างระหว่างวัยมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งมาก
2. เจ็อนไขของการเลือกตั้งครั้งนี้คือ ความพยายามเปลี่ยนจาก military authoritarianism ไปสู่ semi-authoritarianism หรือประชาธิปไตยที่ควบคุม (controlled election) ดังนั้นจึงเป็นการเลือกตั้งที่มีการหาเสียงอยู่บนความขัดแย้งเชิงอุดมการณ์ระหว่างกลุ่มที่ให้การสนับสนุนระบอบ คสช. และกลุ่มที่ต่อต้านระบอบ คสช. นอกจากนี้ยังมีกลุ่มที่ไม่แสดงจุดยืน ความแตกต่างทางอุดมการณ์ด้วย
3. ผลการเลือกตั้งครั้งนี้ทำให้เห็นว่ามีผู้ชนะ และผู้แพ้ โดยเฉพาะพรรคประชาธิปัตย์ ที่สูญเสียที่นั่งในหลายพื้นที่ รวมทั้ง กทม. ในส่วนของเพื่อไทยนั้น มีประเด็นการยุบไทยรักษาชาติ ทำให้คะแนนที่ได้อาจจะไม่ได้สะท้อนความเป็นจริง
4. วิเคราะห์พรรคการเมืองในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562

พลังประชารัฐ โบนัสพรรคกึ่งทหาร-waiเรื้อน (Military-backed, state patronage party)

ปัจจัยความสำเร็จ/ล้มเหลว

1. การควบคุมมุงการเมือง
2. เครือข่ายหัวคะแนน
3. กลไกรัฐ
4. สภาพแวดล้อมทางการเมืองที่แตกขั้วรุนแรง

ความท้าทาย

เอกภาพในพรรค ความนิยมในรัฐบาล ระบบเลือกตั้งใหม่

เพื่อไทย

wssการเมืองแบบกินรวบ (catch all party)

ปัจจัยความสำเร็จ/ล้มเหลว

ยังมีฐานเสียงที่แน่นอนในภาคเหนือและตะวันออกเฉียงเหนือ อัตราการชนะต่อเขตที่ส่งผู้สมัครยังสูงเท่าการเลือกตั้งแบบพ.ศ. 2554 แต่เสียเปรียบจากระบบเลือกตั้งใหม่และการที่พรรคไทยรักษาชาติถูกยุบ

ความท้าทาย

ความท้าทาย leadership และนโยบายทางการเมือง

อนาคตใหม่

wsscดิสรัป (Political Disruptor) wsscอุดมการณ์ (Ideological Party)

ปัจจัยความสำเร็จ/ล้มเหลว

ชุดนโยบาย ผู้นำ แนวทางการหาเสียงแบบใหม่ การยุบไทยรักษาชาติ กระแสคนรุ่นใหม่และความเปลี่ยนแปลง

ความท้าทาย

ระบบเลือกตั้งใหม่

ประชาธิปัตย์

wsscอนุรักษนิยม (Conservative party)

ปัจจัยความสำเร็จ/ล้มเหลว

สูญเสียที่นั่งทั้งหมดในกรุงเทพฯ สูญเสียสถานะในภาคใต้ สูญเสียสถานการณ์เป็นพรรคใหญ่ อันดับ 2 ในระบบพรรคการเมือง

ความท้าทาย

วิกฤตอัตลักษณ์ของพรรค, leadership, การรักษาฐานที่มั่นในภาคใต้

ภูมิใจไทย

wsscแนวอุปถัมภ์ท้องถิ่น (Local Patronage Party)

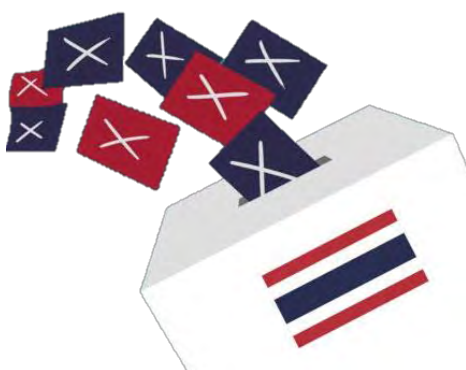
ปัจจัยความสำเร็จ/ล้มเหลว

มีเครือข่ายในท้องถิ่นที่เข้มแข็ง

ความท้าทาย

ปัญหาโควิด ระบบเลือกตั้งใหม่

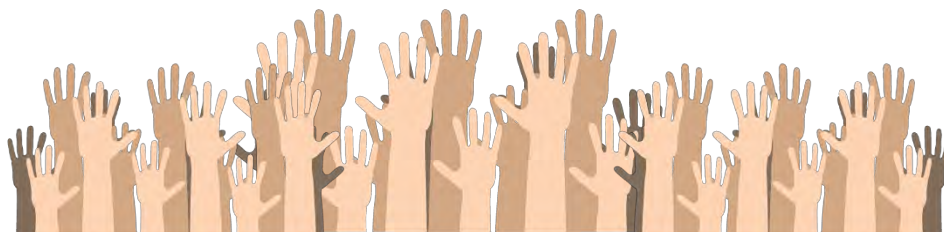
- ระบบเลือกตั้งใหม่ที่จะเกิดขึ้นในการเลือกตั้งครั้งหน้า มีแนวโน้มที่จะกลับไปใช้บัตรเลือกตั้ง 2 ใบแบบ พ.ศ. 2540 โดยพรรคขนาดกลางและพรรคขนาดเล็กจะได้ที่นั่งน้อยลง โดยเฉพาะพรรคที่เคยได้ 1 ที่นั่งอาจจะไม่มีที่นั่งอีก จำนวนพรรคที่เข้าสู่สภามีแนวโน้มที่ลดลง แต่การเมืองไทยจะไม่ได้กลับไปสู่ระบบ 2 พรรคการเมือง

Credit: BBCNews

◆ การเลือกตั้งท้องถิ่น

1. การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2563 เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ มีคนมาใช้สิทธิร้อยละ 62.25 ซึ่งเป็นอัตราการมาใช้สิทธิที่ใกล้เคียงกับการเลือกตั้งท้องถิ่นในครั้งก่อน ๆ ในการเลือกตั้งครั้งนี้ ผู้สมัครมีความเชื่อมโยงกับพรรคการเมืองในสัดส่วนร้อยละ 68 (ถือว่าเพิ่มขึ้นจาก พ.ศ. 2547) ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการเลือกตั้ง คือ ตระกูลการเมือง และการเมืองเชิงเครือข่ายอุปถัมภ์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นจากพรรคการเมืองที่มีฐานเสียงเดิมของเครือข่ายการเมืองระดับชาติในจังหวัดนั้น ๆ ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้ง อบจ. เช่น พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งประสบความสำเร็จมากกว่าพรรคพลังประชารัฐ ในพื้นที่ภาคใต้ **เอกลักษณ์สำคัญของการเลือกตั้ง อบจ. คือ เป็นการเลือกตั้งที่ใช้เขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง จึงมีพื้นที่ใหญ่มาก มีความแตกต่างของความเป็นเมืองและเป็นชนบทค่อนข้างสูง ทำให้พรรคการเมืองที่จะเล่นกระแส และใช้สื่อโซเชียลมีเดียเพียงอย่างเดียวไม่สามารถทำได้ และเป็นระบบที่เลือกตั้งผู้ที่จะมาทำหน้าที่ในการบริหารพื้นที่โดยตรง ผู้ที่ตัดสินใจเลือกตั้งจึงไม่ได้ใช้เหตุผลในการลงคะแนนเหมือนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ ผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2563 คือ ไม่มีพรรคใดชนะชัดเจน (พลังประชารัฐ: 18, ภูมิใจไทย: 15, ประชาธิปัตย์: 9, เพื่อไทย: 20, พรรคอื่น ๆ: 9, ผู้สมัครอิสระ: 5) มีนายก อบจ. เก่าชนะกลับมาได้จำนวน 32 คน มีนายก อบจ. ใหม่จำนวน 44 คน (ร้อยละ 58) และอดีตนายก อบจ. ที่พ่ายแพ้จำนวน 12 คน**
2. การเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในวันที่ 28 พฤศจิกายน พ.ศ. 2564 เป็นการเลือกตั้งที่เกิดขึ้นหลังจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นเมื่อ 8 ปีที่ผ่านมา และเป็นการเลือกตั้งพร้อมกันคราวเดียวถึง 5,300 แห่ง จุดเด่นของการเลือกตั้งในครั้งนี้นี้คือ เป็นการเลือกตั้งที่ไม่ได้มีการอิงกับพรรคการเมืองระดับชาติ และในการหาเสียงเลือกตั้งเป็นการเน้นการหาเสียงแบบเดิม (ground war) คือการเดินทางหาเสียง เคาะประตูบ้าน และใช้ป้ายหาเสียง ต่างจากสนามเลือกตั้งในระดับ อบจ. และสนามเทศบาล ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการหาเสียงเลือกตั้งที่เน้นเรื่องตัวบุคคล ไม่ได้เน้นการหาเสียงเชิงนโยบาย ผลการเลือกตั้งปรากฏว่า แชมป์เก่า หรือผู้ที่เคยเป็น อบต. เสียที่นั่งจำนวนมากและพรรคก้าวไกล ถือว่ามีบทบาทที่น่าสนใจในการเลือกตั้งครั้งนี้ เพราะส่งผู้แทนของพรรคลงสมัคร อบต. ถึง 196 แห่งทั่วประเทศ และชนะเลือกตั้ง 38 แห่ง หรือประมาณร้อยละ 19.4)

3. การเลือกตั้งเทศบาล ในวันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2564 จัดขึ้นพร้อมกัน 2,472 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งเทศบาลมี เทศบาลเป็นเขตเมือง มีการตื่นตัวสูง มีผู้สมัครและผู้ลงคะแนนเสียงหน้าใหม่มากกว่าการเลือกตั้ง อบต. ซึ่งผลของการเลือกตั้งมีความน่าสนใจมาก โดยนายกเทศมนตรีเทศบาลเดิมชนะการเลือกตั้งร้อยละ 32.69 หรือจำนวน 807 คน ในขณะที่ผู้สมัครนายกฯ หน้าใหม่ชนะถึงร้อยละ 67.31 หรือจำนวน 1,662 คน) ในขณะที่การเลือกตั้งนายก อบจ. มีผู้ชนะที่เป็นนายกฯ หน้าเก่า:นายกฯ หน้าใหม่อยู่ที่ 42:58 และเมื่อเทียบกับสนาม อบจ. แล้ว พบว่าพรรคการเมืองเข้ามามีบทบาทในการเลือกตั้ง นายกฯ เทศบาล น้อยกว่าสนาม อบจ. และเห็นว่าคณะก้าวหน้าทำผลงานในสนามเทศบาลได้ดีกว่าสนาม อบจ. (ส่ง 106 แห่ง ชนะเลือกตั้ง 16 แห่ง หรือร้อยละ 15)
4. แนวโน้มของการเลือกตั้งท้องถิ่น ที่ทำให้เห็นว่า แม้ว่าการซื้อเสียงยังคงมีบทบาทอยู่ในบางพื้นที่ ควบคู่ไปกับเครือข่ายอุปถัมภ์ท้องถิ่นและระบบห้วคะแนนที่ยังคงมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แต่การใช้ความรุนแรงหรืออิทธิพลมืดลดลง และประชาชนมีความตื่นตัวในการเลือกตั้งท้องถิ่น แม้ว่าจะอยู่ในสถานการณ์โควิด นอกจากนี้ยังเห็นว่า พรรคการเมืองมีบทบาทในสนามเลือกตั้งใหญ่ เช่น อบจ. มากกว่าสนามเลือกตั้งเล็ก เช่น อบต. อย่างไรก็ตาม การเมืองระดับชาติกับการเมืองท้องถิ่นไม่ได้ส่งผลโดยตรงต่อกันและกัน เพราะการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นคือการเลือกตั้งที่เน้นคนมาทำงานในพื้นที่ ส่วนการเลือกตั้งระดับชาติมีปัจจัยอื่น ๆ มาเกี่ยวข้อง เช่น กระแส อุดมการณ์ นโยบาย
5. แนวโน้มของการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2565 มีความใกล้เคียงการเลือกตั้งใน พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมาคือ เป็นการเลือกตั้งที่ออกจากระบบ 2 พรรค มาสู่การเลือกตั้งที่ระบบหลายพรรคและการไม่สังกัดพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง แนวโน้มที่ดีของการเลือกตั้งครั้งนี้คือ เป็นการออกจากการเลือกตั้งเพราะไม่ชอบอีกฝ่ายมากกว่า (negative partisanship) อย่างไรก็ดี การเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเหมือนการเลือกตั้งท้องถิ่นทั่วไปคือ อาจจะไม่สามารถสะท้อนการเมืองระดับชาติ เพราะผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งไม่ได้ใช้เหตุผลในการลงคะแนนเดียวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Credit: Thairath

ครั้งที่

10

Perspective on
the 2022 Philippines Elections

Prof. Aries A. Arugay

ประชาธิปไตยยุคดูเตอร์เต้

แม้ว่าผลการสำรวจของ Freedom House พบว่า ประชาธิปไตยของฟิลิปปินส์ ในยุคประธานาธิบดีดูเตอร์เต้นั้นถดถอยลงไปจนตกอยู่ภายใต้กลุ่มประชาธิปไตยที่ไม่เสรี (illiberal democracy) เนื่องจากการละเมิดสิทธิมนุษยชน ความตกต่ำของหลักนิติธรรม และการลิดรอนเสรีภาพสื่อ

college students participating in a protest to defend press freedom in Manila on 17 January, 2018. Credit: AFP Photo

Journalists and activists stage a protest calling to defend press freedom in suburban Quezon City, in Metro Manila, Philippines, on Jan 19, 2018. Credit: Time

แต่ดูเตอร์เต้เป็นประธานาธิบดีที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากจากประชาชน แม้ใกล้จะพ้นตำแหน่งแล้ว โดยประชาชนชื่นชอบลักษณะบุคลิกของเขามาก ที่เป็นคนมีบุคลิกชัดเจนเด็ดขาด แม้เขาจะไม่ประสบความสำเร็จในเรื่องนโยบายที่เขาหาเสียงไว้ก็ตาม

ตระกูลการเมือง (dynastic politics)

- ❑ การเมืองในฟิลิปปินส์เป็นการเมืองถูกครอบงำด้วยตระกูลการเมือง (dynastic politics) โดยมีกลุ่มตระกูลใหญ่เป็นผู้อุปถัมภ์นักการเมือง และเป็นการเมืองของการช่วงชิงและการสร้างพันธมิตร
- ❑ ผู้สมัครประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดีในการเลือกตั้งครั้งนี้มาจากความร่วมมือของตระกูลใหญ่ในทางการเมืองสองตระกูลคือ ตระกูล มาร์กอสและตระกูลดูเตอร์เต้
- ❑ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่เป็นการเผชิญหน้าระหว่าง "กลุ่มตระกูลการเมือง" กับ "กลุ่มการปฏิวัติ ค.ศ. 1986"

Credit: ฐานเศรษฐกิจ

ภาพรวมการเลือกตั้งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ 2022

- ❑ เป็นการเลือกตั้งที่แข่งขันกันอย่างดุเดือด
- ❑ เป็นการแข่งขันระหว่าง 2 ฝ่ายที่มีความแตกต่างและขัดแย้งกัน
- ❑ ในช่วงการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง มีการสาดโคลนใส่กัน
- ❑ มีการใช้ทรัพยากรของประธานาธิบดีคนปัจจุบันเป็นจำนวนมาก
- ❑ คนหนุ่มสาวฟิลิปปินส์ มีความสนใจทางการเมืองมาก และมีความกระตือรือร้นที่จะออกไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
- ❑ เครื่องจักรทางการเมือง (Political Machine) ของการหาเสียงเลือกตั้งในฟิลิปปินส์ ประกอบไปด้วย การเงิน, เครือข่ายท้องถิ่น, การทุจริตและการครอบงำ, การใช้ความรุนแรง และการบิดเบือนข้อมูลข่าวสาร

การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีจากหลายสำนักพบว่า ในกลุ่มของผู้สมัครเข้าชิงตำแหน่งประธานาธิบดีนั้น มาร์กอสได้รับความนิยมสูงสุด รองลงมาคืออดีตรองประธานาธิบดีคนที่แล้วคือ นาง Maria Leonor Robredo ซึ่งสองคนนี้เคยแข่งขันกันในตำแหน่งรองประธานาธิบดีเมื่อ 6 ปีที่แล้ว ซึ่งผลของการแข่งขันในครั้งนั้นคือ Robredo สามารถเอาชนะ Marcos ได้อย่างไรก็ดี ผลของการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนที่ชี้ว่ามาร์กอสได้รับความนิยมสูงสุดนั้น อาจจะเป็นเพียงเครื่องมือในการชี้นำทางการเมือง

ยุทธศาสตร์การหาเสียงของอดีตรองประธานาธิบดี Robredo ใช้การหาเสียงแบบเคาะประตูบ้าน (door to door campaign) เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง ในขณะที่การหาเสียงของ Marcos ใช้การให้คำสัญญา เช่น การจ้างงาน นโยบายด้านสุขภาพ และการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

Vice presidential daughter Tricia Robredo campaigning house-to-house at Barangay Baesa, Quezon City.
Credit: Tricia Robredo Twitter

Actress Angel Locsin joined campaign volunteers of Vice President Leni Robredo on Saturday, 2 April, in Cagayan de Oro City. Screenshot from Angel Locsin's Facebook video
Credit: tribune.net.ph

ความน่าสนใจในการเลือกตั้งประธานาธิบดีฟิลิปปินส์ 2022

การเลือกตั้งของฟิลิปปินส์นั้นมีความโดดเด่นในเรื่องของการเมืองแบบตัวบุคคล (personal based politics) ในขณะที่พรรคการเมืองไม่ได้รับความสำคัญเท่าที่ควร ใครที่ต้องการแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีสามารถตั้งพรรคการเมืองของตนเองได้

การเลือกตั้งในประเทศฟิลิปปินส์ที่เกิดขึ้นใน พ.ศ. 2565 นี้เป็นการเลือกตั้งที่มีความสำคัญมาก

- ❑ เป็นการเลือกตั้งใหญ่ เพราะนอกจากจะเป็นสนามการเลือกตั้งประธานาธิบดีและรองประธานาธิบดี ยังเป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาด้วย
- ❑ การเลือกตั้งครั้งนี้เป็นการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในการเมือง และต่อแนวทางการกำหนดนโยบายทั้งระดับภายในประเทศ และกับประชาคมระหว่างโลกอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลากว่า 20 ปี
- ❑ ผลของการเลือกตั้งส่งผลต่อความยั่งยืนในรูปแบบของสไตล์การปกครองแบบผู้นำเข้มแข็ง (strongman) ของดูเตอร์เตว่า จะคงอยู่ต่อไปหรือจะล่มสลายลงไป เนื่องจากลูกสาวของประธานาธิบดีคนปัจจุบันเข้ามาลงแข่งในตำแหน่งรองประธานาธิบดีด้วย และลูกสาวของเขาจะเป็นผู้สานต่อสไตล์การปกครองแบบนี้ต่อไปหากได้รับการเลือกตั้งเป็นรองประธานาธิบดี

จากทัศนคติการเลือกตั้งครั้งนี้

- ❑ การเลือกตั้งครั้งนี้อยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค COVID-19 ซึ่งอาจทำให้คนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยลง
- ❑ มาร์กอสยังถูกฟ้องร้องในเรื่องการผิดคุณสมบัติการเลือกตั้ง ซึ่งศาลยังไม่ได้ตัดสิน แต่หลังจากการได้รับตำแหน่งอาจจะถูกตัดสิทธิได้
- ❑ อดีตประธานาธิบดีดูเตอร์เตไม่ได้ให้การรับรองมาร์กอสอย่างเป็นทางการ แต่เป็นที่รับรู้โดยทั่วไปว่าสนับสนุนมาร์กอสอยู่
- ❑ ศาสนจักรคาทอลิกมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- ❑ แม้จะจบการเลือกตั้งนี้ไป แต่ฟิลิปปินส์ยังจะอยู่ในบรรยากาศทางการเมืองแบบแบ่งขั้วอย่างรุนแรง โดยจะยังมีการเคลื่อนไหวของกลุ่ม Robredo ที่ใช้สัญลักษณ์ของการขับเคื้อนเป็นสีชมพู